

A large, stylized letter 'J' graphic that spans the entire height of the page. The top part of the 'J' is a solid blue bar. The vertical stem of the 'J' is white, and the bottom curve is also white, creating a shape that resembles a 'J' with a blue top and white body. This graphic is positioned on the left side of the page, partially overlapping the white background.

Jeugdhulp onder dwang

Terughoudend waar het kan, doorpakken waar nodig

**De gemeente en de raad voor de kinderscherming
in het nieuwe stelsel voor de jeugd**

- Handreiking voor samenwerking
- Model Samenwerkingsprotocol

Colofon

Het Model Samenwerkingsprotocol en de Handreiking voor samenwerking zijn gezamenlijke werkdocumenten van de Vereniging Nederlandse Gemeenten en de raad voor de kindbescherming. Ze zijn ontwikkeld onder regie van het Transitiebureau Jeugd, Raad voor de Kinderbescherming, werkgroep jeugdbescherming en jeugdreclassering.

Dit document geeft de stand van zaken weer op het moment van publiceren. Voor de meest actuele versie, kijk op www.voordejeugd.nl.

Den Haag, 1 november 2013.

Samenstelling en teksten

Greetje Kamphorst, Corina de Volder (raad voor de kindbescherming), Kees Dijkman (www.keesdijkman.nl), Raad voor de Kinderbescherming.

Vormgeving

VijfKeerBlauw

Fotografie

Stock.XCHNG

Inhoud

Deel 1   Introductie 04

In 2015 worden gemeenten verantwoordelijk voor de jeugdhulp. Ook voor het gedwongen kader: jeugdbescherming en jeugdreclassering. Gemeente en de raad voor de kindbescherming krijgen daardoor in het nieuwe stelsel voor de jeugd intensief met elkaar te maken. De Handreiking voor Samenwerking en het Model Samenwerkingsprotocol zijn werkdocumenten, die u helpen bij het vormgeven van die samenwerking. Ze dienen als fundament voor het maken van concrete werkafspraken, op maat naar de lokale of regionale situatie.

- 1.1 Inleiding 05
- 1.2 Het gedwongen kader in de zorg voor de jeugd 07
- 1.3 Uitgangspunten voor de samenwerking 12

Deel 2   Handreiking voor samenwerking 14

Een overzicht van de terreinen waarop gemeente en raad voor de kindbescherming afspraken maken. Met telkens een korte beschrijving van het betreffende terrein, een weergave van de relevante wetsartikelen en een uitgewerkt afsprakenkader.

- 2.1 Algemene afspraken 15
- 2.2 Afspraken rond de jeugdbescherming 17
- 2.3 Afspraken rond jeugdreclassering, taakstraffen en schoolverzuim 26

Deel 3   Model Samenwerkingsprotocol gemeente en raad voor de kindbescherming 33

Deel 4   Bijlagen: hulpmiddelen voor de samenwerking 44

- Bijlage 1. Afspraken tussen de raad en de gecertificeerde instellingen voor jeugdbescherming 45
- Bijlage 2. Afspraken tussen de raad en de gecertificeerde instellingen voor jeugdreclassering 51
- Bijlage 3. Model Verzoek tot raadsonderzoek 53
- Bijlage 4. Model Veiligheidsplan 57

Deel 1

Introductie

Gemeenten worden in 2015 verantwoordelijk voor de jeugdhulp. Inclusief het gedwongen kader: jeugdbescherming en jeugdreclassering. De raad voor de kinderscherming behoudt zijn wettelijke taken op die terreinen. Dat betekent dat gemeenten en de raad voor de kinderscherming vanaf 2015 (en al eerder, bij de voorbereidingen voor het nieuwe stelsel voor de jeugd) intensief met elkaar gaan samenwerken.

Voor u ligt een aantal documenten die u helpen bij het vormgeven van die samenwerking: een introductie op het gedwongen kader in de jeugdzorg en jeugdhulp, een Handreiking voor het vaststellen van een samenwerkingsprotocol tussen gemeenten en de raad voor de kinderscherming, een Model Samenwerkingsprotocol en een aantal bijlagen. Het zijn nadrukkelijk werkdocumenten. Ze geven de stand van zaken weer op het moment van publiceren. En ze dienen als fundament, als startpunt voor het maken van concrete werkafspraken, op maat naar de lokale of regionale situatie.

Het Model Samenwerkingsprotocol dat in deze publicatie gepresenteerd wordt, is nadrukkelijk geen keurslijf. Het is een raamwerk, dat voldoet aan de wettelijke eisen, maar dat nog concreet ingevuld moet worden. Er zijn daarbij voor gemeenten nog veel beleidskeuzes te maken. Suggesties voor die beleidskeuzes staan – cursief – in het Model. Alweer gaat het daarbij niet om een keurslijf: elke gemeente kan zijn eigen keuzes maken, zijn eigen nuanceringen aanbrengen, maximaal aansluiten bij de lokale of regionale situatie, in het belang van de betrokken kinderen en gezinnen.

1.1 Inleiding

In het nieuwe stelsel voor de jeugd voert de gemeente¹ de regie over alle vormen van zorg en hulp voor de jeugd. Inclusief het gedwongen kader: jeugdbescherming en jeugdreclassering.

In het nieuwe stelsel houdt de raad voor de kinderbescherming (onderdeel van het Ministerie van Veiligheid en Justitie) zijn rol als onafhankelijke, landelijk werkende instantie, die de toegangspoort vormt voor jeugdbescherming en toetst of die voldoende effect heeft om de kinderbeschermingsmaatregel te kunnen beëindigen, die adviseert over het opleggen van jeugdreclasseringmaatregelen of ze zelf initieert, als casusregisseur in jeugdstrafzaken fungeert en toezicht houdt op het werk van de instellingen voor jeugdreclassering. De raad behoudt ook zijn wettelijke bevoegdheid tot het vragen van een kinderbeschermingsmaatregel (rekwesterende bevoegdheid) bij de rechter, op basis van een eigen, onafhankelijk oordeel over de situatie in een gezin.²

Kortom, in het nieuwe stelsel zullen gemeente en raad voor de kinderbescherming elkaar regelmatig tegenkomen. Sterker nog, een goede samenwerking, op basis van heldere afspraken, is een randvoorwaarde voor het succes van het nieuwe stelsel.

¹ In dit document wordt steeds gesproken over 'de gemeente'. Iedere gemeente is immers zelf verantwoordelijk voor het invullen van de verantwoordelijkheid, die de nieuwe Jeugdwet stelt. In de praktijk zullen gemeenten vaak samenwerken met buurgemeenten bij de vormgeving van het lokale of regionale stelsel voor de jeugd. Op een aantal onderdelen is dat zelfs verplicht, bijvoorbeeld bij de inrichting van het Advies- en Meldpunt Huiselijk geweld en Kindermishandeling (AMHK). Waar in dit document 'de gemeente' staat, kunt u door ook 'het cluster van samenwerkende gemeenten' lezen, als dat van toepassing is op de situatie.

² De raad voor de kinderbescherming heeft daarnaast nog andere taken, onder andere op het terrein van gezag en omgang na scheiding en bij de screening van gezinnen die een kind willen adopteren. Voor een volledig overzicht, zie Kinderbescherming.nl.

Uitgangspunten

Twee documenten vormen de kern van deze publicatie: de Handreiking voor samenwerking (deel 2 van deze publicatie) en het Model Samenwerkingsprotocol (deel 3 van deze publicatie). In beide documenten staat het belang van de betrokken kinderen en gezinnen centraal. Hulp in een gedwongen kader is een uiterste middel. Waar mogelijk zullen ouders – met ondersteuning van hun sociale netwerk en van professionals – zelf de regie blijven voeren over de gang van zaken in het gezin.

Maar als het echt niet anders kan, als het nodig is om door te pakken in het belang van de betrokken kinderen, omdat zij ernstig in hun ontwikkeling worden bedreigd en er geen andere mogelijkheden zijn om die dreiging weg te nemen – dan zal de inzet van het gedwongen kader moeten voldoen aan alle rechtswaarborgen waar burgers in Nederland op rekenen: proportionaliteit, rechtszekerheid en rechtsgelijkheid, transparantie in de besluitvorming en onafhankelijke toetsing.

Dat vraagt om heldere afspraken tussen alle betrokken partners: gemeente, raad voor de kinderbescherming, gecertificeerde instellingen, AMHK en gemandateerde instellingen voor jeugdhulp. Dit document behandelt de afspraken die nodig zijn tussen de gemeente en de raad voor de kinderbescherming, in samenhang met de afspraken tussen de andere partners.

Uitgangspunt bij het maken van die afspraken is dat het gezin de bemoeienis waar mogelijk blijft ervaren als hulpaanbod, waarbij vooral ingezet wordt op versterking van de eigen kracht van ouders en kinderen en het inschakelen van het eigen netwerk. Waarbij jeugdbescherming en jeugdreclasseringpas aan de orde komen als het echt niet anders kan – doordat ouders onwillig of onmachtig zijn om de bedreigingen voor hun kind weg te nemen of doordat een jongere in strafbaar gedrag vervalt.

Doelen

Hieruit komen de volgende vier doelen voort voor dit afsprakenkader:

- Helderheid van rollen en verantwoordelijkheden.
- Aanbrengen van continuïteit en samenhang in de bemoeienis van de instellingen die opereren onder de regie van de gemeente (AMHK, gecertificeerde instellingen voor jeugdbescherming en jeugdreclassering en gemandateerde aanbieders van jeugdhulp) en die van de raad.
- Afstemming rond de overdrachtsmomenten.
- Afspraken over het uitwisselen van gegevens versus de bescherming van de privacy van de betrokken ouders en kinderen.

Terreinen

Het gaat om samenwerkingsafspraken op de volgende terreinen:

1. Kinderbeschermingszaken

- Advies van de raad voor de kinderbescherming in zaken waar de inzet van het gedwongen kader in een gezin overwogen wordt, nog zonder dat dit leidt tot een verzoek tot raadsonderzoek.
- Verzoek tot raadsonderzoek (toegang tot de jeugdbescherming). Betrekken (op zijn minst informeren) van ouders bij het verzoek tot raadsonderzoek.
- Toetsing of een kinderbeschermingsmaatregel (al dan niet tussentijds) beëindigd kan worden.
- De toegang tot de gesloten jeugdhulp, in zaken waarin zowel de raad als de gemeente betrokken zijn.

2. Jeugdstrafzaken

- De inzet van jeugdreclassering in opdracht van OM/rechter, al dan niet na advies raad voor de kinderbescherming.
- De inzet van jeugdreclassering in opdracht van de raad voor de kinderbescherming.
- De inzet van jeugdreclassering ter voorbereiding van raadsadvies aan OM/rechter een gedragsbeïnvloedende maatregel op te leggen (haalbaarheidsonderzoek en indicatiestelling).
- De uitvoering door de raad van casusregie in jeugdstrafzaken, inclusief toezicht op de uitvoering van de jeugdreclassering, aanwijzingsbevoegdheid en nazorg.
- De uitvoering van taakstraffen (werkstraffen in de buurt, gemeentelijke instellingen als werkplek).
- De inzet van JR in het kader van schoolverzuimzaken.

3. Delen van beleidsinformatie

De raad voor de kinderbescherming voorziet de gemeente van beleidsinformatie over de ontwikkelingen rond de inzet van het gedwongen kader, voor zover die zich in het zicht van de raad afspelen. Uiteraard met in achtname van de regels rond privacy.

Voorbehoud

De informatie in de handreiking en in het model samenwerkingsprotocol geeft de situatie weer bij invoering van de Jeugdwet per 1 januari 2015, zoals die beschreven wordt in de verschillende wetsvoorstellen die op dit moment (1 november 2013) voorliggen. Wijzigingen door de parlementaire behandeling van deze wetsvoorstellen en eventueel nog vast te stellen AMvB's zullen zo spoedig mogelijk in dit document verwerkt worden.

1.2 Het gedwongen kader in de zorg voor de jeugd

Een globale beschrijving van de werkvelden jeugdbescherming en jeugdreclassering. Telkens aangevuld met de rol die de gemeente straks heeft bij het organiseren hiervan en het voeren van de regie op de uitvoering.

De bescherming van het kind (MvT 5.1)

Uit: Memorie van Toelichting wetsvoorstel Jeugdwet, juni 2013³

[...] Binnen het geheel van het jeugdterrein zijn de jeugdbescherming en de jeugdreclassering twee bijzondere taken. Deze taken worden vanwege het verplichtende karakter voor ouder⁴ en kind ook wel het gedwongen kader genoemd.

Het doel van de kindbeschermingsmaatregelen is het opheffen van de bedreiging voor de veiligheid en ontwikkeling van het kind. Het opleggen daarvan betekent dat wordt ingegrepen in het privéleven van de jeugdige en zijn ouders. Dit ingrijpen dient met waarborgen omkleed te zijn. Die waarborgen zijn: proportionaliteit en subsidiariteit, rechtsgelijkheid, verbod van willekeur, rechtszekerheid en uniformiteit. Dit betekent onder meer dat een maatregel in principe feitelijk onderbouwd moet zijn en zorgvuldig voorbereid.

Deze beginselen gelden tevens voor de uitvoering van de jeugdreclassering. Het doel van begeleiding door de jeugdreclassering is het voorkomen van recidive en het realiseren van een gedragsverandering bij de betrokken jongere. Het jeugdstrafrecht houdt daarbij rekening met de eigen aard en ontwikkeling van de jeugdige. [...]

Alleen de kinderrechter of officier van justitie kan besluiten tot maatregelen in het gedwongen kader, na zorgvuldige beoordeling door de raad voor de kindbescherming.

³ De tekst van deze paragraaf is een letterlijke weergave van hoofdstuk 5.1 van de Memorie van Toelichting bij de het wetsvoorstel van de nieuwe Jeugdwet. Waar de tekst is ingekort, wordt dit aangegeven met [...].

⁴ Conform de terminologie van de Jeugdwet, spreken we in dit document over 'ouder' als het gaat om een '[...] ouder, stiefouder of een ander die een jeugdige als behorend tot zijn gezin verzorgt en opvoedt, niet zijnde een pleegouder.' Voor pleegouders gelden bijzondere bepalingen: alleen als zij de voogdij over het kind hebben (formeel is er in dat geval sprake van een 'pleegoudervoogd', kan er voor het gezin een kindbeschermingsmaatregel gevraagd worden. Bij 'gewone' pleegouders ligt het wettelijk gezag immers bij de pleegzorginstelling.

En de uitvoering van deze maatregelen kan alleen geschieden door gekwalificeerde instellingen. [...]

Door de bestuurlijke en financiële verantwoordelijkheid voor jeugdbescherming en jeugdreclassering bij de gemeente te beleggen, krijgt één bestuurslaag de regie op het zorgcontinuüm van vroeghulp, gedwongen kader en passende nazorg. Afgestemde zorg – afgestemd op de jongere en diens omgeving en op elkaar afgestemde vormen en fases van zorg – komt daardoor gemakkelijker tot stand. [...] Hierbij geldt het principe: geen verantwoordelijkheid zonder bevoegdheid. De gemeente moet ook in het gedwongen kader bevoegdheden krijgen om haar verantwoordelijkheid te kunnen waarmaken. [...]

Kinderbeschermingsmaatregelen (MvT 5.2)

Uit: Memorie van Toelichting wetsvoorstel Jeugdwet, juni 2013⁵

De kindbeschermingsmaatregelen zijn geregeld in Boek 1 van het BW. De kinderrechter kan een minderjarige onder toezicht stellen (OTS) als deze zodanig opgroeit dat zijn zedelijke of geestelijke belangen of zijn gezondheid ernstig worden bedreigd. Indien noodzakelijk kan een ondertoezichtstelling gepaard gaan met een machtiging tot uithuisplaatsing (MUHP).⁶

Een ondertoezichtstelling of uithuisplaatsing wordt telkens voor maximaal een jaar uitgesproken met de mogelijkheid van verlenging van telkens maximaal een jaar. Andere kindbeschermingsmaatregelen zijn de ontheffing of ontzetting van een ouder uit het gezag. Deze twee maatregelen worden in het wetsvoorstel inzake de herziening van de

⁵ Zie noot 3.

⁶ Verder kan de raad voor de kindbescherming bij de rechter vragen om in het gezag te voorzien bij minderjarigen over wie geen gezag wordt uitgeoefend. Bijvoorbeeld doordat beide ouders zijn overleden of doordat ouders onvindbaar zijn.

kinderbeschermingsmaatregelen, dat thans in de Eerste Kamer ligt, vervangen door één gezagsbeëindigende maatregel.⁷[...]

Voor de bescherming van kinderen die in hun ontwikkeling worden bedreigd, is het van belang dat zij bekend zijn bij de raad voor de kindbescherming. Als uitgangspunt geldt dat de raad voor de kindbescherming onderzoek doet naar de noodzaak tot het treffen van een kindbeschermingsmaatregel indien het college⁸ hiertoe een verzoek heeft gedaan.

De gemeente kan overwegen om een jeugdhulpaanbieder aan te wijzen die rechtstreeks bij de raad voor de kindbescherming een verzoek tot onderzoek kan doen. Verder geeft het wetsvoorstel het AMHK [en de gecertificeerde instellingen] de bevoegdheid om zich rechtstreeks tot de raad voor de kindbescherming te wenden. [Zij] moeten de gemeente hierover dan wel informeren. In uitzonderingssituaties kan een ieder de raad voor de kindbescherming verzoeken een onderzoek te starten. Dit kan – overeenkomstig de huidige praktijk – indien er sprake is van een acute en ernstig bedreigende situatie voor de minderjarige, wanneer er geen tijd te verliezen is. Verder kan de raad voor de kindbescherming ook ambtshalve een onderzoek starten.⁹

Om dubbel werk te voorkomen en om de gemeente geïnformeerd te houden, zal de raad hierover mededeling doen aan het college of een daartoe door het college aangewezen jeugdhulpaanbieder.

De raad voor de kindbescherming en het college leggen hun wijze van samenwerken vast in een protocol.

⁷ Kamerstukken II 2011/12, 32 015, A. De voorziene invoeringsdatum van deze herziening is 1 januari 2015, dus op het zelfde moment dat gemeenten verantwoordelijk worden voor jeugdhulp, jeugdbescherming en jeugdreclassering. Overigens wijzigt de Jeugdwet ook de herziene kindbeschermingsmaatregelen weer. Met die wijzigingen (met name het schrappen van de in de maatregel van opgroeiondersteuning) is in deze handreiking al rekening gehouden.

⁸ In dit document wordt verder alleen gesproken over ‘het college’ of ‘de gemeente’, als partij die formeel afspraken maakt met de raad voor de kindbescherming. De instellingen die werken onder regie van de gemeente of met een gemandateerde bevoegdheid (AMHK, gecertificeerde instellingen, aangewezen jeugdhulpaanbieders), houden zich aan de voorwaarden die de gemeente daarbij stelt. In de praktijk zullen de samenwerkingsafspraken tussen gemeente, raad en instellingen in goed overleg tot stand moeten komen, conform artikel 12a WMO.

⁹ In de praktijk gebeurt dit vooral vanuit jeugdstrafzaken, schoolverzuimzaken, onderzoeken rond gezag en omgang na scheiding (die de raad op verzoek van de rechter uitvoert) en vanuit beschermingsonderzoeken waar in het gezin meerdere kinderen aanwezig zijn (‘brusjes’). In 2012 waren zo’n kwart van alle beschermingsonderzoeken door de raad zelf aangemeld.

Het is aan de raad voor de kindbescherming om te bepalen of het een zaak al dan niet in onderzoek neemt.

Als de raad voor de kindbescherming na onderzoek tot het oordeel komt dat een kindbeschermingsmaatregel noodzakelijk is, dient de raad voor de kindbescherming een verzoekschrift in bij de kinderrechter. Hierbij geldt: een kindbeschermingsmaatregel is een ultimatum remedium. Hiertoe wordt pas overgegaan als de ontwikkeling van het kind (ernstig) wordt bedreigd en het duidelijk is dat hulpverleners in het vrijwillig kader, samen met de jongere, diens gezin en anderen in zijn omgeving, die bedreiging niet zullen kunnen wegnemen.

Het wetsvoorstel wil nadrukkelijk bevorderen dat de bemoeienis van de raad voor de kindbescherming al in een eerder stadium kan meedenken op casusniveau, waarbij de hulp gericht is op het versterken van de eigen kracht van de jongere en van het probleemoplossend vermogen van gezin en omgeving. Dit kan in sommige gevallen zelfs de noodzaak van een kindbeschermingsmaatregel voorkomen.¹⁰ Ook wil het wetsvoorstel de ruimte vergroten om een gezinsvoogd, werkzaam bij een gecertificeerde instelling, nog voordat een kindbeschermingsmaatregel is uitgesproken in te zetten, met als doel ouders te bewegen – al dan niet met zachte drang – tot vrijwillige medewerking. Dit bevordert de continuïteit van de hulpverlening. [...]

Uit de jurisprudentie van het EHRM blijkt dat in artikel 8 EVRM procedurele waarborgen besloten liggen. Op de staat rust een positieve verplichting om het besluitvormingsproces op een inzichtelijke wijze te laten verlopen. De totstandkoming van de maatregel dient zorgvuldig te gebeuren. Jeugdigen en ouders moeten voldoende en vanaf het begin betrokken worden bij het besluitvormingsproces. Deze eis omvat de volgende subverplichtingen:

- a. Het gezin heeft recht op inzage in de (proces)stukken; er mag geen relevant materiaal voor hen worden achtergehouden.
- b. De ouders moeten op de hoogte worden gebracht van de beslissing en de motivering ervan. Het initiatief tot informatievoorziening dient van het verantwoordelijke openbaar gezag uit te gaan. Onder omstandigheden moet een onafhankelijk psychologisch onderzoek worden gelast.

¹⁰ De raad voor de kindbescherming voert bewust beleid in deze richting, door het voorkomen van een kindbeschermingsmaatregel nadrukkelijk tot doel te maken van de consultatie en de eerste betrokkenheid van de raad (zie hoofdstuk 4.1.1 van deze handreiking). De raad gaat ervan uit dat dit kan leiden tot een structurele daling van het aantal opgelegde kindbeschermingsmaatregelen van 15-20% of meer.

c. De procedure moet in de mogelijkheid voorzien dat de ouders hun mening en belangen aan de autoriteiten kenbaar maken en dat de autoriteiten hiermee rekening houden.

[...] Voor de volledigheid moet worden opgemerkt dat de burgemeester van de gemeente de bevoegdheid krijgt om de raad voor de kindbescherming te dwingen de rechter een uitspraak te laten doen, indien er na raadsonderzoek een conflict bestaat tussen de gemeente en de raad voor de kindbescherming. Deze bevoegdheid is opgenomen in het wetsvoorstel herziening kindbeschermingsmaatregelen.

In het verzoekschrift aan de rechter neemt de raad voor de kindbescherming naast de onderbouwing van de maatregel ook op welke gecertificeerde instelling (gezinsvoogd) het meest voor de hand ligt om de maatregel uit te voeren. De gemeente – of het bovenlokale samenwerkingsverband – bepaalt welke gecertificeerde instellingen worden gecontracteerd. Tussen de raad voor de kindbescherming en de gemeente is overleg noodzakelijk over welke gecertificeerde instelling in het verzoekschrift aan de rechter wordt opgenomen. Dit wordt vastgelegd in genoemd protocol. In de praktijk zal het bovenlokale samenwerkingsverband waarschijnlijk enkele gecertificeerde instellingen contracteren – uit deze instellingen zal een keuze gemaakt moeten worden. De kinderrechter kan het verzoek toe- of afwijzen, maar kan niet ambtshalve een andere gecertificeerde instelling aanwijzen die de kindbeschermingsmaatregel moet uitvoeren. Ter terechtzitting kan het verzoek eventueel wel worden aangepast.

Als aan de gronden voor een kindbeschermingsmaatregel is voldaan, draagt de kinderrechter de uitvoering van een maatregel op aan een door de gemeente gecontracteerde gecertificeerde instelling. [...]

In geval van een ondertoezichtstelling wijst de gecertificeerde instelling binnen vijf dagen een gezinsvoogd aan. De gezinsvoogd dient ervoor te zorgen dat de voor het kind bedreigende opvoedingssituatie wordt weggenomen en dat het traject wordt ingezet van herstel en versterking van de eigen kracht van de jongere en van het probleemoplossend vermogen van gezin en sociale omgeving. De gezinsvoogd stelt in overleg met de ouders en het kind daartoe een plan vast, afgestemd op de behoeftes en mogelijkheden van de minderjarige in diens context. De gezinsvoogd heeft de mogelijkheid om ouders als deze niet voldoende meewerken aan het realiseren van de doelen van de ondertoezichtstelling, een (schriftelijke) aanwijzing te geven. De gezinsvoogd kan daarnaast in het kader van de uitvoering nog aanvullende jeugdhulp inzetten. Het inzetten van de jeugdhulp dient dan in overleg met de gemeente te gebeuren. De gemeente contracteert de jeugdhulp en heeft daarmee de regie in handen. De gecertificeerde instelling kan geen andere jeugdhulp aanwijzen dan waarin

de gemeente voorziet. De gezinsvoogd sluit bij de uitvoering van de maatregel zoveel mogelijk aan bij de hulp die al/nog wordt geboden aan het gezin. Zo kan de gezinsvoogd tot afspraken komen met een hulpverlenend gezinscoach, die aanwezig is in het gezin en die ook blijft als een maatregel niet meer van kracht is. Daarmee wordt de continuïteit van de geboden hulp voor, tijdens en na een maatregel bevorderd.

Op het moment dat de doelen van de ondertoezichtstelling zijn gerealiseerd en de ontwikkelingsbedreiging van het kind is opgeheven, wordt de maatregel beëindigd. De gezinsvoogd trekt zich terug uit het gezin, in overleg met de gemeente (het wijkteam of de gezinscoach). Waar nodig wordt hulp in het vrijwillig kader voortgezet. De raad voor de kindbescherming heeft daarbij een zogeheten ‘toetsende taak’. Wanneer de gezinsvoogd de ondertoezichtstelling of de uithuisplaatsing niet wil verlengen of voor het verstrijken van de door de rechter uitgesproken termijn wil beëindigen, moet hij/zij de raad voor de kindbescherming hiervan tijdig en beargumenteerd op de hoogte stellen. De raad voor de kindbescherming beoordeelt aan de hand van deze informatie of het voorgenomen besluit in het belang van de minderjarige is en deelt zijn oordeel uiterlijk één week na de melding mee aan de gecertificeerde instelling.

Jeugdreclassering (MvT 5.3)

Gebaseerd op: Memorie van Toelichting wetsvoorstel Jeugdwet, juni 2013¹¹

Jeugdreclassering wordt in verschillende fasen en modaliteiten van het jeugdstrafrecht toegepast. Jeugdreclassering wordt ingezet naar aanleiding van een strafbaar feit of ter ondersteuning van de tenuitvoerlegging van een strafrechtelijke beslissing. De beslissing over de inzet van jeugdreclassering wordt genomen in de jeugdstrafrechtbanken, door de rechter of de rechter-commissaris, het openbaar ministerie, de directeur van een justitiële jeugdinrichting of de raad voor de kindbescherming. De gemeente is verantwoordelijk voor het aanbod van gecertificeerde instellingen die jeugdreclassering kunnen uitvoeren.

Jeugdreclassering kan worden opgelegd aan alle jongeren die ten tijde van het plegen van het delict 12-18 jaar oud waren. Jeugdreclassering kan dus ook worden opgelegd op het moment dat de jongeren al 18 jaar of ouder zijn, maar dat ten tijde van het plegen van het delict nog niet waren. In specifieke situatie kan de rechter besluiten tot het hanteren van het jeugdstrafrecht tot 21 jaar (in het adolescentenstrafrecht tot 23 jaar). In dat geval kan

¹¹ De tekst van dit hoofdstuk is een bewerking van hoofdstuk 5.3 van de Memorie van Toelichting bij de wetsvoorstel van de nieuwe Jeugdwet.

ook jeugdreclassering worden opgelegd aan jongeren die ten tijde van het plegen van het delict tot 21 (of 23) jaar oud waren.

In opdracht van de rechter of het openbaar ministerie

Jeugdreclassering kan opgelegd worden door de rechter (in een vonnis) of het openbaar ministerie (in een strafbeschikking), al dan niet na advies door de raad voor de kinderscherming. De gangbare term voor jeugdreclassering na een beslissing door de rechter of het OM is een Maatregel Hulp en Steun (MHS).

Om een persoonsgerichte aanpak mogelijk te maken, kan de rechter of de officier van justitie bijzondere voorwaarden aan deze jeugdreclassering opleggen, zoals het volgen van een intensieve trajectbegeleiding bij integratieproblematiek (ITB CRIEM) of bij harde kern jongeren (ITB Harde Kern).

De rechter neemt in een beslissing tot schorsing van de voorlopige hechtenis of in een vonnis vaak de aanwijzing op dat de jeugdige zich gedurende een bepaalde periode dient te gedragen naar de aanwijzingen van jeugdreclassering. Een voorbeeld van een dergelijke aanwijzing is de inzet van jeugdhulp. De rechter kan ook specifieke vormen van jeugdhulp opnemen in het vonnis. Er is dan sprake van een bijzondere voorwaarde. De jeugdreclassering is in dat geval verantwoordelijk voor de coördinatie van deze hulp. De gemeente is ervoor verantwoordelijk dat deze vormen van jeugdhulp beschikbaar zijn en uitgevoerd kunnen worden.¹²

De jeugdreclassering begeleidt de jeugdige, maar houdt ook toezicht op de naleving van de voorwaarden. Voldoet de jeugdige niet aan de voorwaarden, dan meldt de jeugdreclassering dit terug aan het openbaar ministerie, die daarop maatregelen kan treffen. De jeugdreclassering heeft daarnaast ook een rol bij de voorbereiding en ondersteuning van jeugdsancties.

In opdracht van de raad voor de kinderscherming

De raad kan op drie momenten zelf de opdracht tot jeugdreclassering geven.

1. In afwachting van een zitting. De jongere verblijft dan thuis of zit in preventieve hechtenis. Als al te voorzien is dat jeugdreclassering onderdeel zal uitmaken van het strafadvies, kan de raad vooruitlopend op het vonnis al jeugdreclassering inzetten. Aangezien jeugdreclassering op dat moment nog niet dwingend is opgelegd, is medewerking van ouders en jeugdige noodzakelijk.
2. Tijdens en na een taakstraf.
3. Na afloop van detentie, in het kader van nazorg.

¹² De gemeente en de gecertificeerde instellingen voor jeugdreclassering zullen in dat geval afspraken moeten maken over de inzet van jeugdhulp op basis van een strafrechtelijke beslissing.

Jeugdreclassering in opdracht van de raad voor de kinderscherming wordt op dit moment (2013) Toezicht en Begeleiding (T&B) genoemd. Inhoudelijk is er geen verschil tussen een Maatregel Hulp en Steun en Toezicht en Begeleiding. Het verschil is vooral dat bij de huidige Toezicht en Begeleiding geen sancties kunnen worden opgelegd als de jongere zich niet aan de voorwaarden houdt – het gaat immers niet om een maatregel die door de rechter of het openbaar ministerie is opgelegd. Met de ingang van het adolescentenstrafrecht in 2014 zullen alle (jeugd)reclasseringsmaatregelen Toezicht en Begeleiding genoemd worden.

Jeugdreclassering en de gedragsmaatregel

De gedragsmaatregel (ook wel ‘gedragsbeïnvloedende maatregel’ of ‘maatregel betreffende het gedrag’ genoemd) is een maatregel op maat. De jongere volgt een intensief programma dat op een positieve gedragsverandering en het terugdringen van het risico op recidive is gericht. Het programma van de gedragsmaatregel wordt voor iedere jeugdige op maat gemaakt en kan bestaan uit op erkende gedragsinterventies, zoals trainingen over agressieregulatie en sociale vaardigheden, en vormen van jeugdhulp. Het kan hierbij ook gaan om verslavingszorg en geestelijke gezondheidszorg. Het gaat hierbij dus om jeugdhulp die voortvloeit uit een strafrechtelijke beslissing. De jeugdreclassering is in dit geval verantwoordelijk voor de coördinatie van deze hulp. De gemeente is ervoor verantwoordelijk dat deze vormen van jeugdhulp beschikbaar zijn en uitgevoerd kunnen worden.¹³ De maatregel gaat niet gepaard met detentie. Maar het is wel duidelijk voor de jongere en diens ouders dat het gaat om een laatste kans om de gang naar een justitiële jeugdinrichting te voorkomen.

De gedragsmaatregel kan alleen door de rechter opgelegd worden, op basis van een advies door de raad voor de kinderscherming. Als de raad overweegt een gedragsmaatregel aan de rechter te adviseren, voert de jeugdreclassering een haalbaarheidsonderzoek uit in opdracht van de raad. De jeugdreclassering is als begeleider en toezichthouder van de jeugdige verantwoordelijk dat het strafadvies uitvoerbaar is in termen van tijdsbeschikbaarheid en passend zorgaanbod voor jeugdige en ouders. Het werkplan is afgestemd met de zorgaanbieders en eventuele indicering voor jeugdzorg is geregeld.

Als de rechter een gedragsmaatregel heeft opgelegd, coördineert de jeugdreclassering de uitvoering van de maatregel en begeleidt de jongere daarbij.

¹³ Zie noot 12

Toezicht op de jeugdreclassering

De raad voor de kinderbescherming heeft tot wettelijke taak toezicht te houden op de uitvoering van de jeugdreclasseringstaken door de jeugdreclassering. Waar nodig kan de raad voor de kinderbescherming aanwijzingen aan deze instelling geven.

Deze toezichthoudende taak brengt met zich mee dat de raad voor de kinderbescherming fungeert als casusregisseur. De casusregie houdt in dat de raad iedere individuele jeugdstrafzaak volgt, vanaf het moment dat de politie de zaak bij de raad voor de kinderbescherming meldt totdat de gehele procedure, inclusief het nazorgtraject na verblijf in een justitiële jeugdinrichting, is doorlopen. Vanuit de rol als casusregisseur ziet de raad voor de kinderbescherming er bijvoorbeeld op toe dat er goede afspraken worden gemaakt tussen de justitiële jeugdinrichting en de jeugdreclassering om te komen tot een naadloze aansluiting van het verblijf in de inrichting op de nazorg door de jeugdreclassering. De casusregisseur is overigens niet de persoon die de jeugdige persoonlijk begeleidt, zoals een casemanager of gezinscoach dat wel is. De casusregisseur heeft geen contact met de jongere zelf.

Nazorg na detentie

De jeugdreclassering komt ook in beeld aan het einde van een verblijf in een justitiële jeugdinrichting (JJI) op grond van een opgelegde jeugddetentie of de maatregel van plaatsing in een inrichting voor jeugdigen (PIJ-maatregel). Ook gemeenten spelen een belangrijke rol bij nazorg. Dit is vastgelegd in het Verantwoordelijkheidskader Nazorg Jeugd en het Uitvoeringskader Netwerk- en Trajectberaad. Het laatste deel van de tenuitvoerlegging van de jeugddetentie krijgt vorm in het zogenaamde scholings- en trainingsprogramma (STP). Dit is een extramurale wijze van tenuitvoerlegging van de straf of maatregel, in opdracht van de directeur van de inrichting.

Taakstraffen

De raad voor de kinderbescherming coördineert de tenuitvoerlegging van taakstraffen van jongeren. Een taakstraf kan bestaan uit een werkstraf, een leerstraf of een combinatie van beide. Bij een werkstraf gaat het om verrichten van onbetaalde arbeid op niet commerciële of semicommerciële basis ten dienste van de samenleving gedurende een aantal vastgestelde uren. Bij een leerstraf gaat het om het volgen van een training of cursus. De raad laat alleen erkende gedragsinterventies als leerstraf uitvoeren.

De raad kan een jongere naar jeugdreclassering verwijzen als de condities voor de uitvoering van de taakstraf (zoals structuur) onvoldoende aanwezig zijn.

Omdat de coördinator taakstraffen van de raad moet zorgen voor voldoende aanbod van (gemeentelijke) instellingen waar jongeren hun taakstraf kunnen uitvoeren, is samenwerking met de gemeente over dit aanbod aangewezen.

Jeugdreclassering bij schoolverzuimzaken

Bij ernstig en herhaaldelijk schoolverzuim is er vaak sprake van achterliggende problematiek. Om het doel 'volgen van onderwijs' voor zo veel mogelijk kinderen en jongeren te realiseren, is een gecoördineerde en optimale inzet van alle betrokken partners (scholen, gemeentelijke dienst leerplicht, instellingen voor jeugdhulp, inspectie voor het onderwijs, zorgadviesteams) vereist. De leerplichtambtenaar vervult de schakelrol bij de aanpak van schoolverzuim en neemt het initiatief voor een adequaat vervolg op de verzuimmeldingen. Terugleiding naar school staat hierbij altijd centraal.

Heeft de inzet in een vrijwillig kader te weinig effect en gaat het om schoolverzuim door jongeren van 12 jaar of ouder, dan kan de leerplichtambtenaar op basis van de Leerplichtwet ook proces verbaal opmaken tegen de betrokken jongere zelf. Vanaf dat moment komt ook het jeugdstrafrechtelijk kader (met de inzet van de raad voor de kinderbescherming, het openbaar ministerie en de rechter) in beeld.

De raad onderzoekt de situatie van de jongere en brengt op basis daarvan advies uit aan het openbaar ministerie of de rechter over een strafrechtelijk vervolg. Vaak zal het gaan om een effectieve aanpak van de achterliggende problematiek, bijvoorbeeld door het opleggen van een gedragsinterventie (leerstraf), zo nodig gecombineerd met hulp aan het gezin. Een maatregel Hulp en Steun (na 2014: Toezicht en Begeleiding), uit te voeren door de jeugdreclassering, kan onderdeel uitmaken van de strafafdoening.

Toekomst: adolescentenstrafrecht

Naar verwachting wordt in de loop van 2014 het adolescentenstrafrecht van kracht. Hiermee wordt de gemeente per 1 januari 2015 ook verantwoordelijk voor de inzet van jeugdreclassering en jeugdhulp in een strafrechtelijk kader aan jongeren tot 23 jaar op wie het jeugdstrafrecht wordt toegepast.

1.3 Uitgangspunten voor de samenwerking

Uitgangspunt bij de samenwerking tussen gemeente en raad voor de kindbescherming is het belang van de betrokken kinderen en gezinnen.

In de Memorie van Toelichting bij de nieuwe Jeugdwet staat het doel van de wet duidelijk verwoord: 'Het doel van het wetsvoorstel voor een nieuwe Jeugdwet is het voorkomen van zorgafhankelijkheid en het versterken van de eigen kracht van de jongere en van het zorgend en probleemoplossend vermogen van diens gezin en van anderen in de sociale omgeving. Voorop staan de zorgrelaties tussen mensen onderling. Bemoeyenis van buiten dient primair gericht te zijn op herstel en versterking van de eigen kracht van de jongere en van het zorgend vermogen van het gezin en van anderen, in hun eigen verbanden. Dat geldt zowel voor hulp en ondersteuning als voor bescherming en correctie. Bemoeyenis van buiten zoekt aanknopingspunten in de situatie van de jongere, diens biografie, diens gezin en sociale omgeving; zij sluit aan bij wat voorhanden is, om van daaruit te werken aan verbetering en versterking. Steeds geldt hierbij dat in de nagestreefde eindsituatie geen bemoeyenis van buitenaf meer nodig is. Naargelang de aard en complexiteit van de problematiek zal het traject daar naartoe langer of korter zijn.

[...] Toch zullen er jeugdigen blijven die in hun veiligheid en ontwikkeling worden bedreigd en waarvan de ouders niet in staat zijn om met vrijwillige hulpverlening de bedreiging weg te nemen. Ook blijven er jeugdigen die vanwege crimineel gedrag gestraft worden en al dan niet na detentie door een jeugdreclasseringsmedewerker begeleid moeten worden.'

Belangrijk in de manier waarop samenwerking vorm krijgt is het uitgangspunt van korte lijnen, directe mogelijkheden van overleg en zo mogelijk 'warme' overdrachten.

Concrete uitgangspunten

Meer concreet leidt dit tot de volgende uitgangspunten die richtinggevend zijn voor de samenwerking tussen gemeente en raad voor de kindbescherming bij de toeleiding naar en uitvoering van de jeugdbescherming en jeugdreclassering:

- Uitgangspunt van de Jeugdwet is dat ouders de regie hebben over de opvoeding van hun kinderen. En dat die regie zoveel en zo lang mogelijk bij hen blijft. Alleen als ouders dit aantoonbaar niet willen of kunnen en de veiligheid van het kind in het geding is, of als een jongere strafrechtelijk in de fout gaat, is hulp in een gedwongen kader gerechtvaardigd.
- Kinderen en jongeren¹⁴, hun veiligheid en hun toekomstperspectief staan daarbij centraal. Twee vragen zijn hierbij leidend: (1) wat moet er gebeuren zodat het (weer) goed gaat met dit kind en (2) wat moet er gebeuren om een geconstateerde ernstige bedreiging af te wenden of het strafbare gedrag te stoppen (voorkomen van recidive).
- Die hulp is gericht op het versterken van de eigen kracht van de ouders, kinderen en de sociale omgeving. Dit geldt ook voor hulp die in het gedwongen kader nodig is.
- Hulp in het gedwongen kader is geen nieuw hulptraject dat losstaat van de voorafgaande hulp in een vrijwillig kader. Een maatregel in het gedwongen kader is in principe (en bij voorkeur) een tijdelijk onderdeel van het lopende hulpverleningsproces, waarin de al ingezette hulp meegenomen wordt, maar tevens nieuwe hulp ingezet kan worden specifiek aan het gedwongen kader. De meerwaarde van het gedwongen kader is dat die hulp (weer) op gang kan komen.
- Uitgangspunt is dat inzet van het gedwongen kader niet langer duurt dan nodig is om de veiligheid van het kind te garanderen of de criminele carrière van een jongere te keren.¹⁵ Waar ouders blijvend niet in staat zijn de verantwoordelijkheid voor de opvoeding van hun kinderen te dragen, wordt gezocht naar een passend kader.¹⁶

¹⁴ Tot 18 jaar.

¹⁵ Zodra de veiligheid van het kind geborgd is, kan een lopende kindbeschermingsmaatregel – na toetsing door de raad voor de kindbescherming – tussentijds beëindigd worden (zie hoofdstuk 3.2.4 van deze handreiking). Een sanctie of maatregel die in het strafrechtelijk kader is opgelegd, kan niet tussentijds beëindigd worden. Een jeugdreclasseringsmaatregel zal wel altijd 'op maat' worden opgelegd, met als uitgangspunt dat die de maatregel niet langer duurt dan strikt noodzakelijk is.

¹⁶ Bij voorkeur een perspectief biedend pleeggezin.

- Er wordt gewerkt met concrete voorwaarden (voor het starten en beëindigen van een beschermingsmaatregel) en doelen (voor de hulp in een gedwongen kader).
- Er wordt oplossings- en gezinsgericht gewerkt. Hulp wordt geboden in dialoog met de ouders en kinderen: 'praten met' in plaats van 'praten over'. Er is sprake van transparante, inzichtelijke besluitvorming. Belanghebbenden¹⁷ hebben recht op inzage in (proces) stukken.
- Professionals krijgen (van hun organisatie) de ruimte om samen met kind of de jongere en hun ouders de juiste hulp te bieden, te doen wat nodig is, afgestemd op de situatie (ontschotting).

---

¹⁷ In ieder gevalouder(s) met gezag, minderjarige vanaf 12 jaar, juridische ouder met family life, de voogd, de beoogd (gezins)voogdijinstelling en eventueel pleegouders en bloed- en aanverwanten.

Deel 2

Handreiking voor samenwerking

Gemeente en raad voor de kindbescherming maken, conform de nieuwe Jeugdwet (JW), afspraken over de samenwerking bij de jeugdbescherming, jeugdreclassering en gesloten jeugdhulp.

Deze handreiking volgt de werkprocessen in de jeugdbescherming en jeugdreclassering op de voet, van de eerste gedachte aan jeugdhulp in gedwongen kader tot beëindiging van een eventuele maatregel, van de aanhouding van een jongere die verdacht wordt van een strafbaar feit tot aan de nazorg aan jongeren die terugkeren uit een justitiële jeuginrichting. Telkens wordt ingegaan op de momenten waarop gemeente en raad elkaar tegenkomen. Die koppelvlakken vormen de rode draad van deze handreiking.

Elke paragraaf in het afsprakenkader omvat drie onderdelen:

- Een korte toelichting op het betreffende onderwerp.
- De letterlijke tekst van de relevante wetsartikelen.¹⁸
- Een overzicht van de afspraken die nodig zijn tussen gemeente en raad, conform de wettelijke bepalingen.

¹⁸ Uit de (voorgestelde) Jeugdwet (JW) en de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo), waar die gaat over de inrichting van het Advies- en Meldpunt Huiselijk geweld en Kindermishandeling (AMHK). Voor de toegang naar het gedwongen kader en de uitvoering van de kindbeschermingsmaatregelen is tevens het Burgerlijk Wetboek (BW) relevant. Daarvoor is de tekst uit het wetsvoorstel van de herziene kindbeschermingswetgeving genomen die nu voor behandeling in de Eerste Kamer ligt. Ten slotte wordt in dit hoofdstuk, waar dat relevant is, ook verwezen naar de artikelen van het Europese Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM).

2.1 Algemene afspraken

Bevorderen van de samenwerking en het delen van expertise

Waar gaat het om

De gemeente en de raad voor de kindbescherming zullen regelmatig overleg voeren over het beleid rond de inzet van jeugdbescherming en jeugdreclassering. Gemeente en raad hebben op dit terrein immers taken en rollen die nauw op elkaar aansluiten.

- De gemeente voert de regie op alle vormen van jeugdhulp en over de uitvoering van jeugdbescherming en jeugdreclassering.
- De raad heeft een aantal wettelijke taken bij de toegang tot jeugdbeschermingen jeugdreclassering. De raad heeft de wettelijke bevoegdheid tot het vragen van een kindbeschermingsmaatregel (rekwest) bij de rechter, op basis van een eigen, onafhankelijk oordeel over de situatie in een gezin. Ook toetst de raad de beëindiging van kindbeschermingsmaatregelen en heeft de raad een aantal adviserende taken. Daarnaast heeft de raad verschillende taken in het kader van het jeugdstrafrecht. De raad geeft advies aan OM ten behoeve van het te nemen routeringsbesluit op basis van een opgemaakt proces-verbaal en het preselekt van de politie en de verzamelde gegevens rond het persoonsbeeld van de jongere. Na besluitvorming op ZSM stelt de raad desgewenst een onderzoek in, het zogenoemde LIJ-2a. Het onderzoek mondt uit in voorlichting en advies over de strafrechtelijke afdoening aan de officier van justitie, de kinderrechter en/of de rechter-commissaris. Ook is de raad in een aantal gevallen opdrachtgever voor de jeugdreclassering, en heeft de raad een toezichthoudende taak op het werk van de gecertificeerde instellingen die de jeugdreclassering uitvoeren.
- De raad is in jeugdstrafzaken belast met de individuele casusregie. De raad bevordert de samenhang tussen de verschillende activiteiten van de ketenpartners in het jeugdstrafrecht, zodat zij met elkaar komen tot een snelle, vroegtijdige en consequente reactie op het delictgedrag. In dat kader volgt de raad iedere individuele jeugdstrafzaak, vanaf de melding van de politie (van proces-verbaal of in verzekeringstelling) tot en met de nazorg na de tenuitvoerlegging van straf of maatregel. De casusregie loopt als een rode draad door het gehele straftraject heen. De raad heeft in zijn rol als casusregisseur geen contact met de jongeren zelf.

Relevante wet- en regelgeving

Jeugdwet

Art 3.1, lid 5: De raad voor de kindbescherming en het college leggen de wijze van samenwerken vast in een protocol.

Wet maatschappelijke ondersteuning

Art 12a, lid 4: Het college van burgemeester en wethouders bevordert een goede samenwerking tussen het advies- en meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling, de hulpverlenende instanties, de raad voor de kindbescherming en de politie.

Wat afspreken tussen de gemeente en de raad voor de kindbescherming

- 1.1 De gemeente en de raad voor de kindbescherming leggen hun afspraken vast in een samenwerkingsprotocol.
- 1.2 De gemeente stelt bij verordening vast dat de afspraken die in dit samenwerkingsprotocol met de raad voor de kindbescherming gemaakt worden, onverkort gelden voor alle instanties die werken onder de regie van de gemeente en op wie deze afspraken van toepassing zijn
- 1.3 De gemeente en raad voor de kindbescherming maken afspraken over het uitwisselen van beleidsinformatie en het benutten van elkaars deskundigheid bij het vormgeven van het gedwongen kader in de gemeente.
- 1.4 De gemeente voorziet de raad van informatie over de gecertificeerde instellingen die beschikbaar zijn voor de inzet van jeugdbescherming en jeugdreclassering, zoals in de hoofdstukken 2 en 3 van dit samenwerkingsprotocol uiteengezet.
- 1.5 De gemeente en de raad maken afspraken over het uitwisselen van kengetallen, waarop de gemeente het beleid kan baseren voor het inkopen van voldoende capaciteit bij gecertificeerde instellingen.
- 1.6 De gemeente, de raad voor de kindbescherming, het AMHK en de gecertificeerde instellingen evalueren jaarlijks de gemaakte samenwerkingsafspraken.
- 1.7 De gemeente, de instellingen die een verzoek tot raadsonderzoek indienen en de raad stemmen in publiciteitsgevoelige casuïstiek met elkaar af – met inachtneming van eigen interne procedures – hoe zij omgaan met de media.

Processtappen samenwerking gemeente en raad voor de kindbescherming

Jeugdbescherming

Fase 0: de vraag is of het gedwongen kader ingezet moet worden

- Gemeente (via gemandateerde jeugdhulp aanbieder), AMHK of gecertificeerde instelling voor JB en/of JR neemt contact op met de Raad.
- De Raad denkt mee in overleg met melder en (zo mogelijk) het gezin.
- De Raad adviseert over inzet van het gedwongen kader en hoe dit (nog) voorkomen kan worden.
- In spoedzaken wordt fase 0 overgeslagen.

Fase 1: een formeel verzoek tot raadsonderzoek

- Gemeente (via gemandateerde jeugdhulp aanbieder), AMHK, gecertificeerde instelling, de raad zelf (ambtshalve, door een andere betrokkenheid bij het gezin) of ieder ander (in de praktijk alleen professionals en alleen in spoedzaken) kunnen de raad verzoeken om een onderzoek in te stellen naar de noodzaak van een kindbeschermingsmaatregel.
- De raad overlegt met de melder, eventuele andere betrokken professionals en (zo mogelijk) met het gezin over dit verzoek.
- Afhankelijk van de uitkomst van dit overleg besluit de Raad om wel of geen raadsonderzoek te starten.
- Betrokken hulpverleners, de gemeente (de gemandateerde jeugdhulp aanbieder), de raad en het gezin maken een veiligheidsplan.

Fase 2: het raadsonderzoek

- De raad onderzoekt de noodzaak van een kindbeschermingsmaatregel.
- De gemeente is verantwoordelijk voor de continuïteit van de zorg en de randvoorwaarden voor de uitvoering van het veiligheidsplan.
- De raad besluit op basis van het raadsonderzoek om wel of geen kindbeschermingsmaatregel te vragen bij de rechter.

Fase 3: het verzoek aan de rechter

- Ofwel de raad verzoekt de rechter om een kindbeschermingsmaatregel op te leggen. De rechter kan dit verzoek toewijzen of afwijzen.
- Ofwel de raad dient geen verzoek in bij de rechtbank. In dat geval kan de burgemeester de raad dwingen om de uitkomst van het raadsonderzoek toch ter beoordeling aan de rechter voor te leggen. De rechter kan vervolgens ambtshalve (zonder voorliggend verzoek daartoe) een kindbeschermingsmaatregel opleggen.

Fase 4: als de rechter een kindbeschermingsmaatregel oplegt

- De maatregel wordt uitgevoerd door een gecertificeerde instelling. De raad heeft hier geen bemoeienis mee.

Fase 5: beëindiging van de kindbeschermingsmaatregel

- De raad toetst verzoeken van de gecertificeerde instelling om de maatregel tussentijds te beëindigen of van rechtswege te laten eindigen.
- De raad toetst of langdurige ondertoezichtstelling met uithuisplaatsing in het belang is van het kind of dat gezocht moet worden naar een permanente oplossing.

2.2 Afspraken rond de jeugdbescherming

Conform de wettelijke bepalingen maken gemeente en raad voor de kinderbescherming afspraken over:

- De toeleiding naar het gedwongen kader.
- De samenwerking tijdens het raadsonderzoek.
- De afronding van het raadsonderzoek (wel/geen maatregel).
- Beëindiging van de kinderbeschermingsmaatregel.
- Verderstreckende maatregelen bij langdurige uithuisplaatsing

Overall waar in dit hoofdstuk 'gemeente' staat, kan ook 'cluster van samenwerkende gemeenten' gelezen worden, als gemeenten ervoor kiezen om op het betreffende onderdeel samen te werken met andere gemeenten.

De toeleiding naar de jeugdbescherming

Wanneer overwogen wordt de raad in te schakelen

Waar gaat het om

De gemeente is verantwoordelijk voor de toeleiding naar de jeugdbescherming. De gemeente en raad maken afspraken over hoe dit proces van toeleiding verloopt.

In de Memorie van Toelichting (artikelsgewijze toelichting bij dit wetsartikel) staat: 'De professionals werkzaam in de gemeente moeten alert zijn op aanwijzingen die aanleiding geven om een kinderbeschermingsmaatregel te overwegen. Het eerste lid regelt dat zodra de professional tot een dergelijk oordeel komt, de gemeente verplicht is de raad voor de kinderbescherming van deze gevallen in kennis te stellen en een verzoek tot raadsonderzoek te doen.'

Daarnaast is er ruimte voor de raad om al eerder (dus nog voordat er een verzoek tot raadsonderzoek ligt) mee te denken op casusniveau. De Memorie van Toelichting (algemeen deel) bij het wetsvoorstel Jeugdwet schrijft: 'Het wetsvoorstel wil nadrukkelijk bevorderen dat de bemoeienis van de raad voor de kinderbescherming al in een eerder stadium kan meedenken op casusniveau, waarbij de hulp gericht is op het versterken van de eigen kracht van de jongere en van het probleemoplossend vermogen van gezin en omgeving. Dit kan in sommige gevallen zelfs de noodzaak van een kinderbeschermingsmaatregel voorkomen.'

Relevante wetsartikelen (situatie 2015)

Jeugdwet

Art 2.4, lid 1: Zodra het college tot het oordeel komt dat een maatregel met betrekking tot het gezag over een minderjarige die zijn woonplaats heeft binnen zijn gemeente overwogen moet worden, doet het college een verzoek tot onderzoek bij de raad voor de kinderbescherming.

Art 3.1, lid 1: De raad voor de kinderbescherming onderzoekt de noodzaak tot het treffen van een kinderbeschermingsmaatregel indien het college, een daartoe door het college aangewezen jeugdhulpaanbieder, een gecertificeerde instelling of het advies- en meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling hiertoe een verzoek heeft gedaan.

Wet maatschappelijke ondersteuning

Art 12a, lid 3: Het advies- en meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling oefent de volgende taken uit:

- a. het fungeren als meldpunt voor gevallen of vermoedens van huiselijk geweld of kindermishandeling;
- b. het naar aanleiding van een melding van huiselijk geweld of kindermishandeling of een vermoeden daarvan, onderzoeken of daarvan daadwerkelijk sprake is;
- c. het beoordelen van de vraag of en zo ja tot welke stappen de melding van huiselijk geweld of kindermishandeling of een vermoeden daarvan aanleiding geeft;
- d. het in kennis stellen van een instantie die passende professionele hulp kan verlenen bij huiselijk geweld of kindermishandeling, van een melding van huiselijk geweld of kindermishandeling of een vermoeden daarvan, indien het belang van de betrokkene dan wel de ernst van de situatie waarop de melding betrekking heeft daartoe aanleiding geeft;
- e. het in kennis stellen van de politie of de raad voor de kinderbescherming van een melding van huiselijk geweld of kindermishandeling of een vermoeden daarvan, indien het belang van de betrokkene dan wel de ernst van de situatie waarop de melding betrekking heeft daartoe aanleiding geeft;
- f. indien het advies- en meldpunt een verzoek tot onderzoek bij de raad voor de kinderbescherming doet, het in kennis stellen daarvan van het college van burgemeester en wethouders, en
- g. het op de hoogte stellen van degene die een melding heeft gedaan, van de stappen die naar aanleiding van de melding zijn ondernomen.

Wat afspreken tussen de gemeente en de raad voor de kindbescherming

- 2.1 De gemeente en de raad maken procesafspraken over de betrokkenheid van de raad in zaken waar jeugdhulp in gedwongen kader overwogen wordt, ook als dit (nog) niet leidt tot een verzoek tot raadsonderzoek (consultatie, advies en triage).
- 2.2 De instelling die een de zaak niet-anoniem inbrengt in overleg met de raad, informeert ouders, eventuele verzorgers en kinderen ouder dan 12 jaar hierover voordat het overleg plaatsvindt, tenzij het vooraf informeren in verband met de veiligheid van het kind niet mogelijk is.
- 2.3 De raad voor de kindbescherming levert als resultaat van deze bemoeienis een advies aan de gemeente (of de gemandateerde instelling) of een raadsonderzoek in deze situatie aangewezen is. Op basis van dit advies kan de gemeente, het AMHK, de gecertificeerde instelling of een door de gemeente gemandateerde aanbieder van jeugdhulp besluiten om een verzoek tot raadsonderzoek in te dienen. De raad kan ook zelf besluiten om een raadsonderzoek te starten, op basis van een eigen afweging.
- 2.4 De gemeente besluit of (en zo ja, welke) aanbieders van jeugdhulp aangewezen worden die bij de raad een verzoek tot raadsonderzoek kunnen indienen.¹⁹ De gemeente stelt de raad hiervan op de hoogte.
- 2.5 De gemeente en de raad maken procesafspraken over hoe een verzoek tot raadsonderzoek in de praktijk tot stand komt. Vanwege de wettelijke eisen en procedurele waarborgen die aan het verzoek gesteld worden, wordt dit bij voorkeur alleen schriftelijk ingediend tenzij de veiligheidssituatie van het kind dit niet toelaat. Ook worden afspraken gemaakt over de wijze waarop het verzoek tot onderzoek besproken wordt.
- 2.6 De gemeente en de raad maken afspraken over hoe te handelen als de gemeente een casus ernstig genoeg vindt voor een verzoek tot raadsonderzoek, maar de raad niet.
- 2.7 De gemeente en de raad maken afspraken over het betrekken van ouders bij een verzoek tot raadsonderzoek. De instelling die bij de raad een verzoek tot raadsonderzoek indient, informeert de ouders/eventuele verzorgers en de kinderen ouder dan 12 jaar hierover. De instelling hoeft ouders en/of kinderen ouder dan 12 jaar niet te informeren over het indienen van een verzoek tot raadsonderzoek, als dit een kennelijke bedreiging vormt voor het kind.

¹⁹ Door de gemeente aangewezen aanbieders van jeugdhulp dienen een verzoek tot raadsonderzoek in onder verantwoordelijkheid van de gemeente (mandaatregeling).

Criteria voor het verzoek tot raadsonderzoek

Waar gaat het om

De criteria waarop een verzoek tot raadsonderzoek kan worden gedaan vinden hun basis in de kindbeschermingswetgeving. De raad kan alleen een rekest indienen bij de rechter om een kindbeschermingsmaatregel op te leggen, als dat onderbouwd is op basis van de criteria die de wet daar aan stelt. Het verzoek tot raadsonderzoek moet daarom aanleiding geven om te veronderstellen dat er sprake zou kunnen zijn van deze gronden.

In deze paragraaf wordt uitgegaan van de gronden voor de verschillende kindbeschermingsmaatregelen, zoals die gelden na invoering van de herziene kindbeschermingswetgeving, voorzien per 1 januari 2015.

Relevante wetsartikelen

Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM)

Art 8: Recht op eerbiediging van privéleven, familie- en gezinsleven. [...] Een ieder heeft recht op respect voor zijn privéleven, zijn familie- en gezinsleven, zijn woning en zijn correspondentie. Geen inmenging van enig openbaar gezag is toegestaan in de uitoefening van dit recht, dan voor zover bij de wet is voorzien en in een democratische samenleving noodzakelijk is in het belang van [...] de bescherming van de rechten en vrijheden van anderen.

Burgerlijk Wetboek (per 1 januari 2015)

Art 255, lid 1, 2, 5 en 6:1. De kinderrechter kan een minderjarige onder toezicht stellen van een [gecertificeerde instelling] indien een minderjarige zodanig opgroeit dat hij in zijn ontwikkeling ernstig wordt bedreigd, en: a. de zorg die in verband met het wegnemen van de bedreiging noodzakelijk is voor de minderjarige of voor zijn ouders of de ouder die het gezag uitoefenen, door dezen niet of onvoldoende wordt geaccepteerd, en b. de verwachting gerechtvaardigd is dat de ouders of de ouder die het gezag uitoefenen binnen een gelet op de persoon en de ontwikkeling van de minderjarige aanvaardbaar te achten termijn, de verantwoordelijkheid voor de verzorging en opvoeding, bedoeld in artikel 247, tweede lid, in staat zijn te dragen.

2. De kinderrechter kan een minderjarige onder toezicht stellen op verzoek van de raad voor de kindbescherming [...]
5. De kinderrechter vermeldt in de beschikking de concrete bedreigingen in de ontwikkeling van de minderjarige alsmede de daarop afgestemde duur waarvoor de ondertoezichtstelling zal gelden.
6. Indien het verzoek, bedoeld in het tweede lid, niet alle minderjarigen betreft over wie de ouders of de ouder het gezag uitoefenen, kan de kinderrechter dit op verzoek van de raad voor de kindbescherming of ambtsshalve aanvullen, en deze minderjarigen, mits aan de grond van het eerste lid is voldaan, eveneens onder toezicht stellen.

Art 265a en b: Plaatsing van de minderjarige gedurende dag en nacht buiten het gezin geschiedt uitsluitend met een machtiging tot uithuisplaatsing. Indien dit noodzakelijk is in het belang van de verzorging en opvoeding van de minderjarige of tot het onderzoek van diens geestelijke of lichamelijke toestand, kan de kinderrechter de [gecertificeerde instelling] op haar verzoek machtigen de minderjarige gedurende dag en nacht uit huis te plaatsen. De machtiging kan ook worden verleend op verzoek van de raad voor de kinderbescherming of van het openbaar ministerie.

Art 266, lid 1 en 2:

1. De rechtbank kan het gezag van een ouder beëindigen indien: (a) een minderjarige zodanig opgroeit dat hij in zijn ontwikkeling ernstig wordt bedreigd, en de ouder niet de verantwoordelijkheid voor de verzorging en opvoeding, bedoeld in artikel 247, tweede lid, in staat is te dragen binnen een voor de persoon en de ontwikkeling van de minderjarige aanvaardbaar te achten termijn, of (b) de ouder het gezag misbruikt.
2. Het gezag van de ouder kan ook worden beëindigd indien het gezag is geschorst, mits aan het eerste lid is voldaan.

Art 267, lid 1: Beëindiging van het gezag kan worden uitgesproken op verzoek van de raad voor de kinderbescherming of het openbaar ministerie. [...]

Jeugdwet

Art 2.6, lid 1b: Het college is er in ieder geval verantwoordelijk voor dat: [...] jeugdhulp [...] te allen tijde bereikbaar en beschikbaar is in situaties waar onmiddellijke uitvoering van taken is geboden.

Wat afspreken tussen de gemeente en de raad voor de kinderbescherming

- 2.8 De gemeente en de raad maken afspraken over het concretiseren van de criteria voor het indienen van een verzoek tot raadsonderzoek: alleen als er een redelijk vermoeden bestaat dat er sprake is van een ernstige ontwikkelingsbedreiging of de veiligheid van het kind in gevaar is, en hulp in een vrijwillig kader niet (meer) toereikend is om die bedreiging af te wenden.
- 2.9 De gemeente en de raad maken afspraken over de manier waarop dit redelijke vermoeden in het verzoek tot raadsonderzoek onderbouwd wordt, bijvoorbeeld door het meesturen van documenten zoals een risicotaxatie, hulpverleningsplan, gezinsplan, enzovoorts. In bijlage 5 is een model Verzoek tot raadsonderzoek opgenomen. De gemeente en de raad voor de kinderbescherming spreken af dat verzoekers in ieder geval antwoord moeten geven op de met een * gemarkeerde onderdelen van het model.

Verzoek tot raadsonderzoek door derden (spoedmelding) of door de raad zelf (ambtshalve)

Waar gaat het om

De raad kan in twee gevallen een raadsonderzoek starten zonder verzoek daartoe van de gemeente, het AMHK, een gecertificeerde jeugdhulpinstelling of een door de gemeente gemandateerde jeugdhulpaanbieder. Namelijk:

1. Bij een spoedmelding door derden.²⁰
2. Als de raad al op een andere manier bij het gezin betrokken is²¹ en een zodanig ernstige situatie aantreft, dat een beschermingmaatregel overwogen wordt voor kinderen voor wie geen verzoek tot raadsonderzoek is ontvangen.²²

Relevante wetsartikelen

Jeugdwet

Art 3.1, lid 2 en 3:

2. Tevens kan de raad voor de kinderbescherming een onderzoek als bedoeld in het eerste lid doen, indien:
  - a. sprake is van een acute en ernstige bedreigende situatie voor de minderjarige, of
  - b. bij de uitvoering van enige andere wettelijke taak van de raad voor de kinderbescherming blijkt dat er sprake is van een geval waarbij een kinderbeschermingsmaatregel overwogen dient te worden.
3. De raad voor de kinderbescherming doet van een onderzoek als bedoeld in het tweede lid onverwijld mededeling aan het college of een daartoe door het college aangewezen jeugdhulpaanbieder.

Wat afspreken tussen de gemeente en de raad voor de kinderbescherming

- 2.10 De gemeente en de raad maken afspraken hoe de raad onderzoeken aan de gemeente meldt, die gestart zijn naar aanleiding van een spoedmelding of omdat de raad al op een andere manier bij het gezin betrokken is.
- 2.11 De gemeente en raad maken afspraken over de situatie waarin de raad in het kader van een andere taak onderzoek doet, daar een zorgelijke situatie van een minderjarige aantreft terwijl er (nog) geen redenen zijn om een beschermingsonderzoek te starten.

Verzoek tot raadsonderzoek in crisiszaken (ongeacht hoe deze zaken bij de raad gemeld zijn)

Waar gaat het om

In een acute en ernstige bedreigende situatie voor de minderjarige mag er geen tijd verloren gaan. Dat betekent dat het ketenproces helder beschreven moet zijn.

²⁰ In noodsituaties kan elke burger bij de raad melden. In de praktijk gebeurt dit maar sporadisch, vooral door artsen (eerste hulp, kinderartsen, ziekenhuis) en door de politie.

²¹ Bijvoorbeeld in een strafonderzoek, een onderzoek naar gezag en omgang na scheiding of een beschermingsonderzoek naar een broertje of zusje in het zelfde gezin.

²² Zie noot 9.

Relevante wetsartikelen

Burgerlijk Wetboek (per 1 januari 2015)

Art 257, lid 1: De kinderrechter kan de minderjarige voorlopig onder toezicht stellen van een [gecertificeerde instelling] indien een ernstig vermoeden bestaat dat de grond, bedoeld in artikel 255, eerste lid, is vervuld en de maatregel noodzakelijk is om een acute en ernstige bedreiging voor de minderjarige weg te nemen.

Art 241, lid 1-2: Indien de raad voor de kindbescherming blijkt, dat een minderjarige niet onder het wettelijk vereiste gezag staat, of dat dit gezag niet over hem wordt uitgeoefend, verzoekt hij de rechter in de gezagsuitoefening over deze minderjarige te voorzien. De kinderrechter kan op verzoek van de raad voor de kindbescherming of het openbaar ministerie een [gecertificeerde instelling] [...] belasten met de voorlopige voogdij over de minderjarige indien het dringend en onverwijld noodzakelijk is om in de gezagsuitoefening over de minderjarige te voorzien teneinde de belangen van de minderjarige te kunnen behartigen.

Art 268, lid 1: De rechtbank kan een ouder geheel of gedeeltelijk in de uitoefening van het gezag schorsen indien: een ernstig vermoeden bestaat dat de grond, bedoeld in artikel 266, eerste lid, aanhef en onder a of b is vervuld en de maatregel noodzakelijk is om een acute en ernstige bedreiging voor de minderjarige weg te nemen, of een medische behandeling van een minderjarige jonger dan twaalf jaar of van de minderjarige van twaalf jaar of ouder die niet in staat kan worden geacht tot een redelijke waardering van zijn belangen ter zake, noodzakelijk is om ernstig gevaar voor diens gezondheid af te wenden en een ouder die het gezag uitoefent toestemming daarvoor weigert.

Jeugdwet

Art 2.6, lid 1b: Het college is er in ieder geval verantwoordelijk voor dat: [...] jeugdhulp [...] te allen tijde bereikbaar en beschikbaar is in situaties waar onmiddellijke uitvoering van taken is geboden.

Wat afspreken tussen de gemeente en de raad voor de kindbescherming

2.12 De gemeente en de raad voor de kindbescherming maken afspraken over de bereikbaarheid in crisissaken buiten kantooruren. De raad is 24 uur per dag, 7 dagen in de week beschikbaar voor overleg in crisissituaties, zowel voor (telefonisch) overleg als voor concrete stappen om in te grijpen bij een acute crisis.

2.13 De gemeente en de raad maken afspraken over het concretiseren van de criteria voor het indienen van een verzoek tot raadsonderzoek in crisissaken. Uit de feiten en omstandigheden moet concreet blijken (1) waaruit de vermoedelijk acute en ernstig bedreigende situatie voor het kind bestaat, (2) dat in deze situatie onmiddellijk hulp moet worden geboden en (3) dat ouders deze hulp in het vrijwillig kader niet accepteren.

2.14 Wanneer het verzoek tot raadsonderzoek in een crisissaak niet door de gemeente, een door de gemeente gemandateerde jeugdhulpaanbieder, het AMHK of een gecertificeerde instelling wordt ingediend, informeert de raad de gemeente hierover.

2.15 De gemeente en de raad maken afspraken over hoe de raad omgaat met de wettelijke verplichting tot het opnemen van een gecertificeerde instelling in het verzoekschrift aan de rechter.

De samenwerking tijdens het raadsonderzoek

Borging van de veiligheid van het kind

Waar gaat het om

Er worden tussen gemeente en raad afspraken gemaakt over de borging van de veiligheid van het kind en de samenwerking tijdens het raadsonderzoek. Dit is nodig omdat het inschakelen van de raad betekent dat de hulp stagneert en er iets extra's nodig is.

Relevante wetsartikelen

Jeugdwet

Art 2.3, lid 1: Indien naar het oordeel van het college een jeugdige of een ouder jeugdhulp nodig heeft in verband met opgroei- en opvoedingsproblemen, psychische problemen en stoornissen en voor zover de eigen mogelijkheden en het probleemoplossend vermogen ontoereikend zijn, treft het college ten behoeve van de jeugdige die zijn woonplaats heeft binnen zijn gemeente, voorzieningen op het gebied van jeugdhulp en waarborgt het college een deskundige toeleiding naar, advisering over, bepaling van en het inzetten van de aangewezen voorziening [...].

Wat afspreken tussen de gemeente en de raad voor de kindbescherming

- 2.16 De gemeente is verantwoordelijk voor de continuïteit van de hulp, ook tijdens het raadsonderzoek. Die hulp is in de eerste plaats gericht op het waarborgen van de veiligheid van de kinderen in het gezin.
- 2.17 De gemeente en de raad besteden altijd aandacht aan de andere minderjarige(n) die in het gezin verblijven en maken afspraken over de wijze waarop dit gebeurt.
- 2.18 De verzoeker, de raad en – indien mogelijk – de ouders en kinderen van 12 jaar of ouder, overleggen onder regie van de gemeente over de inhoud en de uitvoering van het plan dat die veiligheid moet borgen. Deze afspraken gelden ook voor crisissituaties en beschermingsonderzoeken die door de raad vanuit andere onderzoeken worden opgestart.
- 2.19 Indien ouders niet bereid zijn mee te werken aan het plan dat de veiligheid van het kind tijdens het raadsonderzoek moet bevorderen/optimaliseren, informeert de instelling die het verzoek tot raadsonderzoek heeft ingediend de raad voor de kindbescherming hierover. Vervolgens overweegt de raad voor de kindbescherming een voorlopige kindbeschermingsmaatregel te vragen.
- 2.20 In het belang van de betrokken kinderen duren raadsonderzoeken in principe zo kort mogelijk. De duur van het raadsonderzoek wordt ook bepaald door de tijd die nodig is om op een zorgvuldige manier te kunnen beoordelen of ingrijpen in het ouderlijk gezag noodzakelijk is. Daar hoort onder andere bij dat ouders de gelegenheid krijgen om op het concept raadsrapport te reageren.²³
- 2.21 De raad houdt de instelling die een verzoek tot raadsonderzoek heeft ingediend en de ouders gedurende het raadsonderzoek op de hoogte van de vorderingen en de stand van zaken in het raadsonderzoek.
- 2.22 Als één van de betrokken partijen (de gemeente, de instelling die een verzoek tot raadsonderzoek heeft ingediend, de raad of ouders) signaleert dat er een onveilige situatie voor het kind ontstaat, volgt acuut overleg.

²³ Op dit moment geldt voor een raadsonderzoek bescherming een landelijke norm voor de doorlooptijd van acht weken (van verzoek tot onderzoek tot het nemen van een besluit over het indienen van een verzoek tot het opleggen van een kindbeschermingsmaatregel bij de rechter), inclusief de wettelijke termijnen (bijvoorbeeld voor het recht op inzage en reactie door de betrokken ouders). De raad wordt geacht deze norm in ten minste 80% van de zaken te halen.

Gesloten jeugdhulp tijdens het raadsonderzoek

Waar gaat het om

Gesloten jeugdhulp kan alleen ingezet worden onder strikte voorwaarden (zie JW, hoofdstuk 6), als de rechter hiertoe een machtiging afgeeft en als een gekwalificeerde gedragswetenschapper de jeugdige met het oog daarop kort tevoren heeft onderzocht. Gesloten jeugdhulp wordt over het algemeen ingezet met instemming (of op initiatief) van ouders of van de gecertificeerde instelling die een kindbeschermingsmaatregel uitvoert. De raad voor de kindbescherming heeft in dat geval geen rol bij het vragen van de machtiging voor gesloten plaatsing bij de rechter. De raad heeft wel een rol als tijdens een raadsonderzoek blijkt dat gesloten plaatsing is aangegeven.

Relevante wetsartikelen

Jeugdwet

Art 6.1.2, lid 2, 5 en 7:

2. Een machtiging [tot gesloten jeugdhulp] kan slechts worden verleend indien naar het oordeel van de kinderrechter: a. jeugdhulp noodzakelijk is in verband met ernstige opgroei- of opvoedingsproblemen die de ontwikkeling van de jeugdige naar volwassenheid ernstig belemmeren, en b. de opnemings- en het verblijf noodzakelijk zijn om te voorkomen dat de jeugdige zich aan deze jeugdhulp onttrekt of daaraan door anderen wordt onttrokken.
5. Een machtiging kan[...] slechts worden verleend indien het college van de gemeente waar de jeugdige zijn woonplaats heeft, of de gecertificeerde instelling die de ondertoezichtstelling uitvoert of de voogdij uitoefent, heeft bepaald dat een voorziening op het gebied van jeugdhulp en verblijf niet zijnde verblijf bij een pleegouder nodig is.
7. In afwijking van het vijfde lid kan de kinderrechter, ten aanzien van een jeugdige die onder toezicht is gesteld of ten aanzien van wie [...] een ondertoezichtstelling wordt verzocht, dan wel ten aanzien van wie door een gecertificeerde instelling voogdij wordt uitgeoefend, ook een machtiging verlenen indien de gecertificeerde instelling die de ondertoezichtstelling uitvoert of de voogdij uitoefent of het college, heeft bepaald dat naar zijn mening de jeugdige geen voorziening nodig heeft inhoudende gesloten jeugdhulp, doch slechts indien de raad voor de kindbescherming heeft verklaard dat een geval als bedoeld in het tweede lid, zich voordoet.

Nadere bepalingen staan bovendien in de Jeugdwet als het gaat om spoedmachtiging (art 6.1.2, lid 2 en 7) en voorwaardelijke machtiging (art 6.1.4).

Wat afspreken tussen de gemeente en de raad voor de kindbescherming

- 2.23 De gemeente en de raad voor de kindbescherming maken afspraken over de samenwerking, als tijdens het raadsonderzoek blijkt dat gesloten plaatsing noodzakelijk is.

De afronding van het raadsonderzoek

De raad besluit om een kindbeschermingsmaatregel te vragen

Waar gaat het om

Mocht de inzet van jeugdhulp in gedwongen kader onvermijdelijk zijn, dan zal de raad bij de rechter vragen om een kindbeschermingsmaatregel op te leggen. Die maatregel moet zo kort mogelijk duren. Uithuisplaatsing van kinderen moet waar mogelijk worden voorkomen.

Leidt het raadsonderzoek tot een verzoek van de raad aan de rechter tot het opleggen van een kindbeschermingsmaatregel, dan neemt de raad in het verzoekschrift op welke gecertificeerde instelling met de uitvoering van deze maatregel kan worden belast.

Als de rechter de gevraagde maatregel afwijst, kan de raad hier tegen in beroep gaan. Gaat de raad in beroep, dan loopt het plan voor de borging van de veiligheid in het gezin door, eventueel in aangepaste vorm, zolang er geen uitspraak is. Gaat de raad niet in beroep, dan eindigt daarmee de bemoeienis van de raad met het gezin.

De gemeente blijft in alle gevallen verantwoordelijk voor de continuïteit van hulp en de borging van de veiligheid van het kind.

Relevante wetsartikelen

Jeugdwet

Art 2.4, lid 2-3: 2. Het college is ten behoeve van een jeugdige die zijn woonplaats heeft binnen zijn gemeente verantwoordelijk voor de uitvoering van de kindbeschermingsmaatregelen, van de jeugdreclassering en van de jeugdhulp die voortvloeit uit een strafrechtelijke beslissing, hetgeen in ieder geval inhoudt dat het college: (a) voorziet in een toereikend aanbod van gecertificeerde instellingen, en (b) de jeugdhulp inzet die de gecertificeerde instelling nodig acht ter uitvoering van een kindbeschermingsmaatregel [...].

3: Het college draagt er zorg voor dat bij de uitvoering van de kindbeschermingsmaatregelen en van de jeugdreclassering redelijkerwijs rekening wordt gehouden met: a. behoeften en persoonskenmerken van de jeugdige en zijn ouders, en b. de godsdienstige gezindheid, de levensovertuiging en de culturele achtergrond van de jeugdige en zijn ouders.

Art 2.5: Ter uitvoering van artikel [...] 2.4, derde lid, draagt het college er in ieder geval zorg voor dat passende jeugdhulp ingezet wordt of een passende gecertificeerde instelling de kindbeschermingsmaatregel of jeugdreclassering uitvoert.

Art 2.6, lid 1: Het college is er in ieder geval verantwoordelijk voor dat [...] er een kwalitatief en kwantitatief toereikend aanbod is om aan de taken als bedoeld in de artikelen [...] 2.4, tweede lid, onderdeel b, te kunnen voldoen.

Art 3.1, lid 6: In het protocol wordt in ieder geval vastgelegd de wijze waarop de raad voor de kindbescherming en het college overleggen over welke gecertificeerde instelling in het verzoekschrift aan de rechter wordt opgenomen.

Wat afspreken tussen de gemeente en de raad voor de kindbescherming

2.24 De gemeente en de raad maken afspraken over hoe de raad – ook in crisissituaties – omgaat met de wettelijke verplichting tot het opnemen van een gecertificeerde instelling in het verzoekschrift aan de rechter.

2.25 De gemeente en de raad voor de kindbescherming spreken af dat het plan voor de borging van de veiligheid in het gezin van kracht blijft, in ieder geval totdat de rechter een uitspraak heeft gedaan op het verzoek van de raad en de jeugdhulp in gedwongen kader daadwerkelijk van start is gegaan, maar zo mogelijk ook daarna, om de continuïteit van de hulp te waarborgen.

De raad besluit om geen kindbeschermingsmaatregel te vragen

Waar gaat het om

De raad kan na het onderzoek in principe twee besluiten nemen: (1) de raad verzoekt om een kindbeschermingsmaatregel of (2) de raad is van mening dat er geen of onvoldoende gronden zijn voor een maatregel. Dat laatste kan bijvoorbeeld doordat ouders tijdens het raadsonderzoek tot het besluit zijn gekomen om alsnog akkoord te gaan met hulp in vrijwillig kader.

In deze paragraaf wordt uitgegaan van de gronden en voorwaarden voor de verschillende kindbeschermingsmaatregelen, zoals die gelden na invoering van de herziene kindbeschermingswetgeving, voorzien per 1 januari 2015. Nieuw in die wetgeving is de bevoegdheid van de burgemeester²⁴ om een zaak alsnog door de raad aan de rechter voor te laten leggen.

²⁴ En mogelijk ook de gecertificeerde instelling, het AMHK en/of de gemandateerde aanbieder van jeugdhulp. Dit is op het moment van schrijven van deze handreiking nog afhankelijk van aanpassing van de herziene kindbeschermingswetgeving aan de Jeugdwet (of andersom).

Relevante wetsartikelen

Burgerlijk Wetboek (per 1 januari 2015)

Art 255, lid 3 en 4:

3. Indien de raad niet tot indiening van een verzoek tot ondertoezichtstelling overgaat nadat hij een kennisgeving²⁵ [...] heeft ontvangen, deelt hij dit schriftelijk mee aan de [instelling]²⁶ die de kennisgeving heeft gedaan. Deze [instelling] kan na ontvangst van die mededeling de raad voor de kindbescherming verzoeken het oordeel van de kinderrechtter te vragen of het noodzakelijk is de minderjarige onder toezicht te stellen van de [gecertificeerde instelling]. De raad voor de kindbescherming die van de [instelling] zodanig verzoek ontvangt, vraagt binnen twee weken na de dagtekening van dat verzoek het oordeel van de kinderrechtter of een ondertoezichtstelling van de minderjarige moet volgen. In dat geval kan de kinderrechtter de ondertoezichtstelling ambtshalve uitspreken.

4. Het derde lid is van overeenkomstige toepassing indien de raad niet tot indiening van een verzoek tot ondertoezichtstelling overgaat nadat hij een melding van de burgemeester van de woonplaats van de minderjarige heeft ontvangen dat een maatregel met betrekking tot het gezag dient te worden overwogen.

Wat afspreken tussen de gemeente en de raad voor de kindbescherming

2.26 De gemeente en de raad voor de kindbescherming maken afspraken over de procedure indien de burgemeester een zaak die voor de raad geen aanleiding is om een kindbeschermingsmaatregel te vragen, toch aan de rechter voor wil leggen.

2.27 De gemeente en de raad voor de kindbescherming maken afspraken over de werkwijze in gevallen waarin de raad afziet van het vragen een maatregel en voortzetting van hulp in het vrijwillig kader gewenst is.

Afspraken tussen de raad en de gecertificeerde instellingen voor jeugdbescherming, onder regie van de gemeente

Waar gaat het om

De kindbeschermingswetgeving (zowel de huidige als de herziene) stelt eisen aan de samenwerking tussen de raad voor de kindbescherming en de gecertificeerde instellingen voor jeugdbescherming. Daarnaast kan de gemeente nadere voorwaarden stellen over de samenwerking met de raad, bij het contracteren van gecertificeerde instellingen voor jeugdbescherming.

Een kindbeschermingsmaatregel (ondertoezichtstelling of uithuisplaatsing) eindigt van rechtswege op de einddatum die de rechter heeft aangegeven. Als de gecertificeerde instelling de maatregel tussentijds wil beëindigen of bij afloop van rechtswege niet wil verlengen, voert de raad een toetsing uit. Doel van die toetsing is om te beoordelen of de belangen van het kind voldoende gewaarborgd zijn. Voor meer informatie, zie bijlage 2 (landelijk afsprakenkader raad en gecertificeerde instellingen), onderdeel 1.

De gecertificeerde instelling kan tijdens een ondertoezichtstelling met uithuisplaatsing aan de raad voor de kindbescherming vragen om een onderzoek naar een gezagsbeëindigende maatregel in te stellen. Voor meer informatie, zie bijlage 2 (landelijk afsprakenkader raad en gecertificeerde instellingen), onderdeel 2.

Bij de invoering van de herziene kindbeschermingswetgeving (voorzien per 1 januari 2015), krijgt de raad voor de kindbescherming als taak om een advies uit te brengen aan de rechter, als de gecertificeerde instelling bij de rechter een verlenging van de ondertoezichtstelling met uithuisplaatsing vraagt en de uithuisplaatsing twee jaar of langer heeft geduurd. De vraag die de raad in het advies beantwoordt is of de ondertoezichtstelling niet onnodig wordt verlengd. Voor meer informatie, zie bijlage 2 (landelijk afsprakenkader raad en gecertificeerde instellingen), onderdeel 3. Bij de invoering van de herziene kindbeschermingswetgeving (voorzien per 1 januari 2015) krijgt de raad voor de kindbescherming de taak om jaarlijks te beoordelen of in een lopende voogdij, uitgevoerd door de gecertificeerde instelling, de belangen van het kind voldoende behartigd worden. Het gaat om uit huis geplaatste kinderen, die in een pleeggezin of in een instelling voor jeugdhulp verblijven. Voor meer informatie, zie bijlage 2 (landelijk afsprakenkader raad en gecertificeerde instellingen), onderdeel 4.

De gemeente ziet er op toe dat de raad en de gecertificeerde instellingen voor jeugdbescherming afspraken maken over hun samenwerking.²⁷ Een landelijk afsprakenkader is opgenomen in bijlage 2 van deze handreiking.

²⁵ Een verzoek tot raadsonderzoek.

²⁶ De gemeente, de gecertificeerde instelling, het AMHK of de gemandateerde aanbieder van jeugdhulp.

²⁷ Dit is afhankelijk van het normenkader voor de certificering: de gemeente en de raad hoeven geen afspraken te maken die al in dat normenkader vastliggen.

Relevante wetsartikelen

Jeugdwet

Art 3.1, lid 5: De raad voor de kindbescherming en het college leggen de wijze van samenwerken vast in een protocol.

Wet maatschappelijke ondersteuning

Art 12a, lid 4: Het college van burgemeester en wethouders bevordert een goede samenwerking tussen het advies- en meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling, de hulpverlenende instanties, de raad voor de kindbescherming en de politie.

Wat afspreken tussen de gemeente en de raad voor de kindbescherming

2.28 De gemeente en de raad voor de kindbescherming spreken af dat de gemeente het landelijk kader voor afspraken tussen de raad en de gecertificeerde instellingen voor jeugdbescherming (bijlage 1 bij deze handreiking) hanteert als voorwaarde bij de contractering van de gecertificeerde instellingen. De raad voor de kindbescherming conformeert zich aan dit landelijk kader.

2.29 De gemeente ziet er op toe dat de door hen gecontracteerde gecertificeerde instellingen voor jeugdbescherming zich aan hun wettelijke verplichtingen houden en de afspraken met de raad nakomen. De raad stelt de gemeente ervan op de hoogte als een gecertificeerde instelling voor jeugdbescherming hierin structureel in gebreke blijft.

Processtappen samenwerking gemeente en raad voor de kindbescherming

Jeugdreclassering

Fase 1: tegen jongere wordt proces-verbaal opgemaakt

- Jeugdstrafrechtken overlegt over de routing (afdoeningstraject).
- De raad verleent vroeghulp aan jongeren die in verzekering zijn gesteld en adviseert de rechter-commissaris over het al dan niet schorsen van de in verzekering stelling.
- Als OM besluit de zaak door te zetten, start de raad een raadsonderzoek.

Fase 2: het raadsonderzoek

- De raad onderzoekt de achtergronden van de jongere die verdacht wordt van een strafbaar feit. De raad benadert in alle gevallen de gemeente (of een door de gemeente gemandateerde aanbieder van jeugdhulp) als informant.
- De raad kan tijdens de raadsbemoëienis voorafgaand aan afdoening of vervolging op eigen initiatief jeugdreclassering inzetten, al dan niet als voorwaarde voor schorsing van een in verzekering stelling.
- Het raadsonderzoek sluit af met een onderbouwd advies aan het OM of de rechtbank over een passende strafrechtelijke sanctie, gericht op het voorkomen van herhaling. De inzet van jeugdreclassering kan onderdeel uitmaken van dit advies.
- Denkt de raad aan het adviseren van een gedragsmaatregel, dan vraagt de raad aan de gecertificeerde instelling voor jeugdreclassering om een onderzoek te doen naar de haalbaarheid van deze maatregel.

Fase 3: afdoening en vonnis

- Het OM kan op advies van de raad in de strafafdoening een jeugdreclasseringsmaatregel opleggen.
- De rechter kan op advies van de raad in het vonnis een jeugdreclasseringsmaatregel opleggen. Als de rechter een gedragsmaatregel oplegt, wordt die maatregel uitgevoerd door een gecertificeerde instelling voor jeugdreclassering.
- Als het OM of de rechter een taakstraf oplegt, coördineert de raad de uitvoering van deze sanctie. Als dat nodig is voor een goed verloop van de taakstraf, kan de raad hierbij jeugdreclassering inzetten.

Fase 4: nazorg na detentie

- Een jongere die door de rechter jeugddetentie of een PIJ-maatregel opgelegd heeft gekregen, krijgt na afloop van die detentie nazorg op juridische titel. Deze nazorg maakt in veel gevallen deel uit van het vonnis. De jeugdreclassering coördineert deze nazorg.
- De justitiële jeugdinrichting kan jeugdreclassering inzetten als voorwaarde voor vervroegde vrijlating van de jongere.
- De raad kan jeugdreclassering inzetten als dat nodig is voor het goed verloop van de nazorg.
- De raad organiseert de verschillende overleggen (netwerk- en trajectberaad) met betrokken instanties rond de nazorg (justitiële jeugdinrichting, jeugdreclassering, gemeente).

2.3 Afspraken rond jeugdreclassering, taakstraffen en schoolverzuim

Jeugdreclassering is een onderdeel van de jeugdstrafrechtketen. Die keten zelf komt door de nieuwe Jeugdwet niet onder regie van de gemeenten. Toch kan het in het belang zijn van de betrokken jongeren en hun gezinnen, dat de gemeente tijdig bij jeugdstrafrechtzaken betrokken is. Daarom is dit hoofdstuk ruimer opgezet dan alleen de afspraken die nodig zijn tussen gemeente en raad voor de kindbescherming rond de inzet van jeugdreclassering.

In dit onderdeel van de Handreiking is nog geen rekening gehouden met de komst van het adolescentenstrafrecht, naar verwachting in de loop van 2014. Daardoor worden gemeenten per 1 januari 2015 ook verantwoordelijk voor de inzet van jeugdreclassering aan jongeren die ten tijde van het plegen van het delict nog geen 23 jaar oud waren, maar bij wie wel het jeugdstrafrecht wordt toegepast. Afhankelijk van de rol die de raad voor de kindbescherming krijgt bij deze groep jongeren, zullen de afspraken tussen de gemeente en de raad hierop zo nodig worden aangepast.

Toeleiding naar de jeugdreclassering

ZSM, JCO+ en Veiligheidshuis

Waar gaat het om

Volgens de afspraken in het kader van ZSM²⁸, komen de politie, het openbaar ministerie, en de raad voor de kindbescherming dagelijks bij elkaar om binnenkomende processen verbaal in jeugdstrafzaken snel en doelmatig te routeren.

De achterliggende visie van ZSM is dat alleen die informatie wordt gedeeld, die nodig is om het routeringsbesluit te nemen. Vandaar dat alleen de justitiële kernpartners op ZSM vertegenwoordigd zijn. Aansluiting van gemeenten bij ZSM overleg is mogelijk in strijd met de Wet Bescherming Persoonsgegevens (WBP).

Informatie uit de gemeentelijke jeugdhulpsystemen zoals de Verwijsindex Risicjongeren (VIR) of het GCOS kan nuttig zijn om het afdoeningsbesluit of routeringsbesluit dat aan de ZSM tafel genomen wordt, goed te kunnen nemen. De raad kan in de eigen systemen kijken of de raad al eerder bemoeienis met de jongere heeft gehad, bijvoorbeeld in een beschermingszaak of in een raadsonderzoek naar gezag en omgang na scheiding. Als dat zo is, ziet de raad ook of andere, bij de Verwijsindex Risicjongeren (VIR) aangesloten organisaties (waaronder gemeentelijke diensten of instellingen die opereren onder regie van de gemeente), in de tussentijd gemeld hebben dat er zorgen zijn over de jongere en hen om nadere informatie vragen.

In afstemming met raad en OM kan besloten worden een strafzaak voor te dragen voorbespreking in het JCO+²⁹ en/of in het Veiligheidshuis, indien er – mede blijkens raadsonderzoek – sprake is van complexe problematiek waarvoor een keten overstijgende aanpak nodig is. Doel van de bespreking in het Veiligheidshuis is de kans op verder afglijden in criminaliteit en op maatschappelijke uitval te verkleinen door middel van een gezamenlijke aanpak bestaande uit een combinatie van repressie, zorg en bestuurlijke interventie. De gemeente neemt ook deel in het Veiligheidshuis. De bestaande afspraken in het kader van samenwerking in het Veiligheidshuis, zoals vastgelegd in het Landelijk Kader Veiligheidshuizen, moeten mogelijk herijkt worden.

Zijn er zorgsignalen over de jongere of diens gezin, dan kan de politie een zorgmelding doen buiten het strafrechtelijk kader. Hetzelfde geldt bij kinderen jonger dan 12 jaar, die dingen doen die voor 12-plussers strafbaar zouden zijn.

²⁸ De afkorting ZSM staat voor Zo Snel/Slim>Selectief/Simpel/Samen/Samenlevingsgericht Mogelijk. Het gaat om een door het openbaar ministerie in gang gezette ontwikkeling, waarbij het routeringsbesluit (wat moet er met deze jongere gebeuren en waarom) zo kort mogelijk op het proces verbaal genomen wordt.

²⁹ Justitieel Casus Overleg. De plus staat voor zaken waarbij het (meestal om praktische redenen) langer duurt om een routeringsbesluit te nemen.

Relevante wet- en regelgeving

Jeugdwet

Art 7.1.2.1:

1. Er is een verwijsindex risicjongeren, zijnde een landelijk elektronisch systeem, waarin persoonsgegevens alsmede andere gegevens worden verwerkt.
2. De verwijsindex heeft tot doel vroegtijdige en onderlinge afstemming tussen meldingsbevoegden te bewerkstelligen, opdat zij jeugdigen tijdig passende hulp, zorg of bijsturing kunnen verlenen om daadwerkelijke bedreigingen van de noodzakelijke condities voor een gezonde en veilige ontwikkeling naar volwassenheid te voorkomen, te beperken of weg te nemen.
3. De verwijsindex wordt uitsluitend gebruikt voor het in het tweede lid aangegeven doel.

Art 7.1.2.2:

1. Onze Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport draagt zorg voor de inrichting en het beheer van de verwijsindex.
2. Onze Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport is de verantwoordelijke voor de verwijsindex.
3. In afwijking van het tweede lid, is voor de toepassing van de artikelen 34 tot en met 40 en 43 van de Wet bescherming persoonsgegevens de verantwoordelijke het college van de gemeente die afspraken als bedoeld in artikel 7.1.3.1 heeft gemaakt met de instantie waarvoor de meldingsbevoegde die de jeugdige heeft gemeld werkzaam is of, indien die niet werkzaam is voor een instantie, de meldingsbevoegde.
4. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur worden regels gesteld omtrent de inrichting en het beheer van de verwijsindex. Daartoe behoren in elk geval regels omtrent de beveiliging van persoonsgegevens en de beschikbaarheid van voorzieningen die deel uitmaken van de verwijsindex.

Wat afspreken tussen de gemeente en de raad voor de kindbescherming

- 3.1 De gemeente en raad voor de kindbescherming maken afspraken over het raadplegen van de Verwijsindex risicjongeren (VIR) door de raad in het kader van jeugdstrafrechtzaken. De raad kan de VIR raadplegen, voor zover het gaat om jongeren die al bij de raad bekend zijn.
- 3.2 De gemeente maakt de afspraak met alle instellingen die onder de regie van de gemeente opereren, dat zij kinderen en jongeren over wie zij zich zorgen maken, melden bij de VIR.
- 3.3 De gemeente en de raad voor de kindbescherming maken afspraken over deelname en informatie-uitwisseling in het lokale Veiligheidshuis, met inachtneming van de bestaande afspraken in het Landelijk Kader Veiligheidshuizen.

Inzet van jeugdreclassering door rechter of OM

Waar gaat het om

De raad voor de kindbescherming adviseert de rechter en het OM over een passende strafrechtelijke sanctie bij strafbaar gedrag door jongeren. De raad baseert dit advies op een strafonderzoek. Het raadsonderzoek in jeugdstrafzaken kent een tweeledig doel:

1. Het geven van voorlichting en advies aan het openbaar ministerie of de rechter over de persoon van de minderjarige verdachte en diens omstandigheden.
2. De selectie van jeugdigen (a) die een verhoogd risico lopen om door te gaan met het plegen van strafbare feiten teneinde door middel van een effectieve (strafrechtelijke) aanpak dat risico te keren en/of (b) bij wie mogelijk sprake is van achterliggende (psychosociale) problematiek en die uit dien hoofde mogelijk (verdere) hulp of begeleiding nodig hebben ter bevordering van een gezonde ontwikkeling.

Tijdens het strafonderzoek (afname LIJ-2a en eventueel LIJ-2b) bekijkt de raad met een wetenschappelijk onderbouwd instrumentarium wat de jeugdige nodig heeft om de kans op recidive te verkleinen. De aanpak die de raad adviseert, is vooral gebaseerd op pedagogische overwegingen en afgestemd op de individuele jeugdige en diens omgeving, zoals ouders en gezin. De inzet van jeugdreclassering kan deel uitmaken van het advies van de raad aan het openbaar ministerie of de rechter.

De raad neemt in het strafadvies op welke gecertificeerde instelling het beste de geadviseerde jeugdreclasseringsmaatregel kan uitvoeren.

Relevante wet- en regelgeving

Wetboek van strafvordering

Art 494, lid 1-4: 1. De officier van justitie wint bij de raad voor de kinderbescherming inlichtingen in omtrent de persoonlijkheid en de levensomstandigheden van de verdachte, tenzij hij (a) aanstonds onvoorwaardelijk van vervolging afziet of (b) de zaak voor de kantonrechter vervolgt.

2. Indien de verdachte zich in voorlopige hechtenis bevindt of ingevolge artikel 196 in een inrichting is opgenomen, geeft de officier van justitie onverwijld bericht aan de raad.

3. De raad kan de officier van justitie ook uit eigen beweging adviseren.

4. De rechter-commissaris kan eveneens bij de raad de inlichtingen, bedoeld in het eerste lid, inwinnen.

Wetboek van strafrecht

Art 77f, lid 1: In een strafbeschikking kan de officier van justitie tevens de aanwijzing geven dat de verdachte zich zal richten naar de aanwijzingen van een [gecertificeerde instelling], voor een daarbij te bepalen termijn van ten hoogste zes maanden.

Art 77w, lid 3 en 6:3. De rechter geeft in zijn uitspraak aan waar de maatregel [betreffende het gedrag] uit bestaat. De maatregel kan inhouden dat de veroordeelde aan een programma deelneemt in een door de rechter aan te wijzen instelling of dat de veroordeelde een ambulante programma zal volgen onder begeleiding van een door de rechter aan te wijzen organisatie.

6. De [gecertificeerde instelling] heeft tot taak de voorbereiding en de ondersteuning van de tenuitvoerlegging van de maatregel.

Jeugdwet

Art 3.1, lid 5-6:5. De raad voor de kinderbescherming en het college leggen de wijze van samenwerken vast in een protocol.

6. In het protocol wordt in ieder geval vastgelegd de wijze waarop de raad voor de kinderbescherming en het college overleggen over welke gecertificeerde instelling in het verzoekschrift aan de rechter wordt opgenomen.

Wat afspreken tussen de gemeente en de raad voor de kinderbescherming

3.4 De gemeente en de raad voor de kinderbescherming spreken af dat de raad in elk strafonderzoek in ieder geval de gemeente zal benaderen als informant.

Inzet jeugdreclassering in opdracht van de raad

Waar gaat het om

In een aantal gevallen kan de raad voor de kinderbescherming zelf het initiatief nemen tot het inschakelen van de jeugdreclassering: (1) ten tijde van voorlopige hechtenis en in afwachting van een zitting, (2) tijdens of na een taakstraf en (3) tijdens en na afloop van detentie en PIJ.

1. De raad kan vooruitlopend op de strafrechtelijke beslissing de opdracht tot jeugdreclassering geven. Aangezien jeugdreclassering nog niet is opgelegd, is medewerking van ouders en jeugdige noodzakelijk
2. Voor meer informatie, zie paragraaf 'Uitvoering van taakstraffen'.
3. Voor meer informatie, zie paragraaf 'Nazorg na jeugddetentie'.

Relevante wet- en regelgeving

Jeugdwet

Art 2.4, lid 2: Het college is ten behoeve van een jeugdige die zijn woonplaats heeft binnen zijn gemeente verantwoordelijk voor de uitvoering van de [...] jeugdreclassering en van de jeugdhulp die voortvloeit uit een strafrechtelijke beslissing, hetgeen in ieder geval inhoudt dat het college: a. voorziet in een toereikend aanbod van gecertificeerde instellingen, en b. de jeugdhulp inzet die [...] de rechter, het openbaar ministerie, de directeur of de selectiefunctionaris van de justitiële jeugdinrichting of de gecertificeerde instelling nodig achten ter uitvoering van jeugdreclassering.

Art 2.4, lid 3: Het college draagt er zorg voor dat bij de uitvoering van [...] de jeugdreclassering redelijkerwijs rekening wordt gehouden met: a. behoeften en persoonskenmerken van de jeugdige en zijn ouders, en b. de godsdienstige gezindheid, de levensovertuiging en de culturele achtergrond van de jeugdige en zijn ouders.

Ministeriële Regeling vrijwillige begeleiding jeugdreclassering

Regeling van 12 januari 2005, nr. 5328243/04/DJJ

Art 2, lid 1-3:1. In de volgende gevallen kan de raad voor de kinderbescherming de [gecertificeerde instelling] inschakelen voor vrijwillige begeleiding van een jeugdige:

- a. na langdurige detentie [...];
  - b. tijdens en na kortdurende detentie [...];
  - c. na een maatregel tot plaatsing in een inrichting voor jeugdigen [...].
2. In de volgende gevallen kan de raad voor de kinderbescherming de [gecertificeerde instelling] inschakelen voor vrijwillige begeleiding van een jeugdige:
    - a. nadat tegen de jeugdige een proces-verbaal is opgemaakt zonder dat de jeugdige in verzekering is gesteld;
    - b. nadat een jeugdige is heengezonden nadat hij in verzekering is gesteld;
    - c. indien een jeugdige in voorlopige hechtenis is gesteld.
  3. De raad voor de kinderbescherming kan de [gecertificeerde instelling] inschakelen voor vrijwillige begeleiding tijdens en na een taakstraf van een jeugdige.

Wat afspreken tussen de gemeente en de raad voor de kindbescherming

3.5 De raad voor de kindbescherming informeert de gemeente over de inzet van jeugdreclassering in opdracht van de raad.

De inzet van jeugdreclassering bij een gedragsmaatregel

Waar gaat het om

Als tijdens het raadsonderzoek gedacht wordt aan de mogelijkheid van een maatregel betreffende het gedrag (die door de rechter opgelegd kan worden op advies van de raad), dan vraagt de raad aan de jeugdreclassering te bekijken of uitvoering van de maatregel en de interventies die er deel van uitmaken haalbaar is. De raad houdt in het advies aan de rechter rekening met de uitkomst van dit haalbaarheidsonderzoek.

De gemeente voorziet de raad van informatie over de gecertificeerde instellingen die beschikbaar zijn voor het uitvoeren van een onderzoek naar de haalbaarheid van een maatregel betreffende het gedrag en – als de rechter de maatregel oplegt – voor de coördinatie ervan.

Relevante wet- en regelgeving

Wetboek van Strafrecht

Art 77w lid 2 en 6:2. De rechter legt de maatregel slechts op nadat hij zich een met redenen omkleed, gedagtekend en ondertekend advies heeft doen overleggen van de raad voor de kindbescherming, dat wordt ondersteund door ten minste een gedragsdeskundige.

6. De [gecertificeerde instelling] heeft tot taak de voorbereiding en de ondersteuning van de tenuitvoerlegging van de maatregel.

Art 77wa: De rechter kan bepalen dat het in art 77w, lid 3, bedoelde programma geheel of ten dele komt te bestaan uit een vorm van zorg als bedoeld in de [Jeugdwet].

Wat afspreken tussen de gemeente en de raad voor de kindbescherming

Geen specifieke afspraken nodig

Nazorg na jeugddetentie

Nazorg op juridische titel

Waar gaat het om

In principe krijgen alle jeugdigen die op een strafrechtelijke titel in een justitiële jeugdinrichting (JJI) zijn geplaatst, nazorg in aansluiting op hun verblijf. Zo lang de nazorg als onderdeel van de straf of schorsing is opgelegd, spreken we van nazorg onder justitiële titel.

De raad voor de kindbescherming is verantwoordelijk voor het proces van nazorg op justitiële titel en bewaakt de voortgang van de begeleiding, op basis van de doelen zoals die in het nazorgplan zijn vastgelegd. De jeugdreclassering heeft een inhoudelijke verantwoordelijkheid (casemanager). In die rol maakt de JR het nazorgplan en is ze eerstverantwoordelijk voor de uitvoering ervan. Bij het maken van het nazorgplan maakt de jeugdreclassering gebruik van alle informatie over de jongere die beschikbaar is bij de raad, de JJI en de gemeente. De gemeente is in deze fase bij de nazorg betrokken als coördinator van het gemeentelijk (zorg) netwerk. In die rol heeft de contactpersoon van de gemeente de verantwoordelijkheid om ervoor te zorgen dat de uitvoerende organisaties in het gemeentelijk (zorg)netwerk binnen het kader van het nazorgplan goed samenwerken en dat er de juiste en voldoende voorzieningen zijn voor nazorg op lokaal niveau.

Netwerkberaad

Onder regie van de raad voor de kindbescherming vindt er in elke justitiële jeugdinrichting wekelijks een netwerkberaad plaats, waarin de raad voor de kindbescherming, de JJI en de jeugdreclassering alle nieuw binnen gekomen jongeren bespreken. De gemeente heeft geen rol in dit netwerkberaad. Wel informeert de raad voor de kindbescherming de gemeente waar de jongere vandaan komt over de instroom van de jongere in de justitiële jeugdinrichting (JJI). Dit gebeurt via de gemeentelijk contactpersoon voor de nazorg jeugd. De gemeenten informeren de raad over wie deze contactpersonen zijn.

Trajectberaad

Binnen twee weken nadat de jongere besproken is in het netwerkberaad, vindt er een trajectberaad plaats. Het trajectberaad vindt plaats in (de regio van) de gemeente waar de jongere woonachtig is en bij dit beraad wordt die gemeente dan ook uitgenodigd.

De gemeentelijke contactpersoon nazorg wordt uitgenodigd bij de trajectberaden, zodat zij in staat gesteld wordt haar aandeel te leveren in het en op het juiste moment en in onderlinge samenhang aanbieden van (lokale) voorzieningen, diensten of zorg tijdens of ten behoeve van het justitiële nazorgtraject. In dat opzicht is de gemeentelijk vertegenwoordiger vooral van belang als makelaar/intermediair tussen vraag- en aanbod. Bovendien maakt de vroegtijdige betrokkenheid van de gemeente het gemakkelijker voor de jeugdreclassering om geleidelijk af te bouwen en voor de gemeente om geleidelijk op te bouwen.

De gemeentelijk vertegenwoordiger adviseert in het trajectberaad de justitiële ketenpartners over de inzet van gemeentelijke voorzieningen. Uiteraard heeft de gemeentelijk vertegenwoordiger geen besluitvormende stem als het gaat om de te volgen koers binnen het justitiële nazorgtraject. Diens advies is vooral van belang bij de vraag wie welke problemen het beste kan gaan aanpakken.

Relevante wet- en regelgeving

Wetboek van strafrecht

Art 77f, lid 1: In een strafbeschikking kan de officier van justitie tevens de aanwijzing geven dat de verdachte zich zal richten naar de aanwijzingen van een [gecertificeerde instelling] voor een daarbij te bepalen termijn van ten hoogste zes maanden. De [gecertificeerde instelling] heeft tot taak de voorbereiding en de ondersteuning van de tenuitvoerlegging van de maatregel.

Nadere bepalingen zijn te vinden in het Wetboek van strafrecht, artikel 77j, vierde en vijfde lid, artikel 77s, achtste lid, 77w, derde en zesde lid, artikel 77aa, tweede en derde lid en in het Wetboek van Strafvordering, artikel 493.

Wat afspreken tussen de gemeente en de raad voor de kindbescherming

Gemeenten en raad hoeven hierover geen separate afspraken te maken. De al bestaande afspraken die vastgelegd zijn in de handreiking nazorg voor ex-gedetineerde jeugdigen 'Nazorg verzorgd'³⁰ worden gecontinueerd.

Nazorg zonder juridische titel

Waar gaat het om

Ook na de afloop van (justitiële) nazorg kan de jeugdige nog zorg nodig hebben of aangewezen zijn op (gemeentelijke) dienstverlening. Op enig moment 'zit de straf er voor de jongere op' en is er geen justitiële titel meer voor nazorg. De noodzaak voor nazorg is dan vaak nog niet verdwenen. De gemeente blijft ook na het beëindigen van de justitiële titel coördinator in het lokale (zorg) netwerk waarin de nazorg aan de jeugdige ex-gedetineerde wordt verleend. Daarnaast krijgt zij er een procesverantwoordelijkheid bij, namelijk die van procesregisseur. Omdat de raad en de gecertificeerde instelling voor jeugdreclassering na beëindiging van de justitiële titel geen bemoeienis meer hebben met de jeugdige ex-gedetineerde en de aan hem te verlenen nazorg, gaat die verantwoordelijkheid over op de gemeente.

De overdracht van verantwoordelijkheid wordt geregeld in het trajectberaad, waarbij de contactpersoon van de gemeente wordt uitgenodigd.

Relevante wet- en regelgeving

Geen.

Wat afspreken tussen de gemeente en de raad voor de kindbescherming

3.6 De raad voor de kindbescherming meldt als voorzitter van het trajectberaad de uitstroom van jongeren uit een jeugdinstelling aan de gemeentelijk contactpersonen draagt zorg voor een overdracht van de procesregie naar de gemeente.

Afspraken tussen de raad en de gecertificeerde instellingen voor jeugdreclassering, onder regie van de gemeente

Waar gaat het om

De wetgeving rond de inzet van jeugdreclassering stelt eisen aan de samenwerking tussen de raad voor de kindbescherming en de gecertificeerde instellingen. Daarnaast kan de gemeente nadere voorwaarden stellen over de samenwerking met de raad, bij het contracteren van gecertificeerde instellingen.

De gemeente ziet er op toe dat de raad en de gecertificeerde instellingen voor jeugdreclassering afspraken maken over hun samenwerking.³¹ Een landelijk afsprakenkader is opgenomen in bijlage 2 van deze handreiking.

³⁰ Nazorg verzorgd. Handreiking nazorg jeugdige ex-gedetineerden. Uitgave VNG, juni 2009, nr. 062.

³¹ Dit is afhankelijk van het normenkader voor de certificering: de gemeente en de raad hoeven geen afspraken te maken die al in dat normenkader vastliggen.

De raad heeft de wettelijke taak toezicht te houden op de uitvoering van de jeugdreclassering. In dat kader ontvangt de raad op casusniveau alle de plannen van aanpak, tussenevaluaties en evalueerend van de gecertificeerde instelling. Aan de hand van deze informatie kan de raad zich een oordeel vormen over de mate waarin de doelen van de jeugdreclassering in elke casus wel of niet zijn gerealiseerd.

De raad heeft in dit kader ook een wettelijke aanwijzingsbevoegdheid. De raad kan alleen gebruik maken van deze aanwijzingsbevoegdheid als de raad zwaarwegende redenen heeft om aan te nemen dat de opstelling van de gecertificeerde instellingen koste gaat van de effectiviteit van de interventie of de jongere benadeelt.

Relevante wetsartikelen

Wetboek van Strafrecht

Art 77hh: De raad voor de kindbescherming heeft tot taak toezicht te houden op de uitvoering van reclasseringswerkzaamheden als bedoeld in artikel 77f, eerste lid, artikel 77j, vierde en vijfde lid, artikel 77s, achtste lid, 77w, derde en zesde lid, artikel 77aa, tweede en derde lid, van het Wetboek van Strafrecht, en artikel 493 van het Wetboek van Strafvordering, en is in dat kader bevoegd de [gecertificeerde instelling] aanwijzingen te geven.

Wat afspreken tussen de gemeente en de raad voor de kindbescherming

- 3.7 De gemeente en de raad voor de kindbescherming spreken af dat de gemeente het landelijk kader voor afspraken tussen de raad en de gecertificeerde instellingen voor jeugdreclassering (bijlage 2 bij deze handreiking) hanteert als voorwaarde bij de contractering van de gecertificeerde instellingen. De raad voor de kindbescherming conformeert zich aan dit landelijk kader.
- 3.8 De gemeente ziet erop toe dat de door hen gecontracteerde instellingen voor jeugdreclassering zich aan hun wettelijke verplichtingen houden en de afspraken met de raad nakomen. De raad stelt de gemeente hiervan op de hoogte als een gecertificeerde instelling voor jeugdreclassering hierin structureel in gebreke blijft.

Uitvoering taakstraffen

Waar gaat het om

De raad voor de kindbescherming is verantwoordelijk voor het organiseren (en dus ook het betalen) van voldoende, adequate werkplekken en (erkende) gedragsinterventies, voor het ten uitvoer leggen van taakstraffen.

De raad kan een jongere naar jeugdreclassering verwijzen als de condities voor de uitvoering van de taakstraf (zoals structuur) onvoldoende aanwezig zijn (zie hiervoor, onder het kopje 'Inzet jeugdreclassering in opdracht van de raad'.)

Relevante wet- en regelgeving

Ministeriële Regeling vrijwillige begeleiding jeugdreclassering van 12 januari 2005, nr. 5328243/04/DJJ, art 2 (zie paragraaf 3.3.2 van deze handreiking).

Wat afspreken tussen de gemeente en de raad voor de kindbescherming

3.9

De raad voor de kindbescherming overlegt met de gemeente over de mogelijkheden voor het uitvoeren van werkstraffen in de gemeente.

Schoolverzuim

Waar gaat het om

De aanpak van problematisch schoolverzuim is in principe de verantwoordelijkheid van de gemeente. Leerlingen van 12 jaar of ouder (tot 16 jaar of – bij het ontbreken van een startkwalificatie tot 18 jaar) die ernstig en herhaaldelijk van school verzuimen, kunnen door de leerplichtambtenaar via een proces verbaal doorgeleid worden naar het strafrechtelijke kader. Deze jongeren maken zich namelijk schuldig aan het overtreden van artikel 2, lid 3 van de Leerplichtwet.

De raad onderzoekt de situatie van de jongere en brengt op basis daarvan advies uit aan het openbaar ministerie of de rechter over een strafrechtelijk vervolg. Een Maatregel Hulp en Steun, uit te voeren door de jeugdreclassering, kan onderdeel uitmaken van de strafafdoening.

Relevante wet- en regelgeving

Leerplichtwet

Art 2, lid 3: De jongere die de leeftijd van 12 jaren heeft bereikt, is verplicht overeenkomstig de bepalingen van deze wet de school waaraan hij als leerling staat ingeschreven, geregeld te bezoeken [...].

Art 4c, lid 1: De jongere die als leerling of deelnemer van een school of instelling staat ingeschreven [...], is verplicht het volledige onderwijsprogramma, het volledige programma van de combinatie leren en werken, respectievelijk het onderwijsprogramma [...] te volgen dat door die school of instelling wordt aangeboden.

Art 16, lid 1: Het toezicht op de naleving van deze wet anders dan door de hoofden is opgedragen aan burgemeester en wethouders. Zij wijzen daartoe een of meer ambtenaren aan.

Art 16, lid 5: De ambtenaren, bedoeld in het eerste lid, tweede volzin, zijn belast met de opsporing van de bij deze wet strafbaar gestelde feiten [...].

Over de inzet van jeugdreclassering zie paragraaf 3.3.2 van deze handreiking.

Wat afspreken tussen de gemeente en de raad voor de kindbescherming

3.10 De gemeente en de raad voor de kindbescherming maken afspraken over het beleid rond het doorgeleiden van schoolverzuimzaken. Uitgangspunt hierbij is dat de inzet van het strafrechtelijk kader een ultieme stap is, alleen aan de orde als hulp in een vrijwillig kader niet toereikend is.

3.11 De raad voor de kindbescherming is beschikbaar voor consultatie op casusniveau door leerplichtambtenaren over de wenselijkheid van doorgleiding naar het strafrechtelijk kader.

3.12 Besluit een leerplichtambtenaar tot het opmaken van proces verbaal wegens schoolverzuim, dan overlegt de gemeente (dienst leerplicht) met de raad voor de kindbescherming en het openbaar ministerie in een casusoverleg leerplichtzaken (JCO schoolverzuim) over de vervolgstappen in de casus.

Deel 3 Model Samen- werkingsprotocol gemeente en raad voor de kinder- bescherming

De genummerde artikelen in dit Samenwerkingsprotocol komen overeen met die in de Handreiking voor samenwerking. Deze afspraken volgen direct uit de toepasselijke wet- en regelgeving, zoals in de Handreiking (deel 2 van deze publicatie) gemotiveerd. Bij de cursieve operationele afspraken gaat het in feite om beleidskeuzen. Afhankelijk van de lokale of regionale situatie kunnen gemeenten en de raad voor de kindbescherming ervoor kiezen om deze werkafspraken over te nemen, ze naast zich neer te leggen, ze aan te passen of aan te vullen – altijd in het belang van de betrokken kinderen en gezinnen.

Model Samenwerkingsprotocol gemeente en raad voor de kinderbescherming

1. Algemene afspraken

1.1 De gemeente [.....] (hierna te noemen ‘de gemeente’) en de raad voor de kinderbescherming, regio [.....] (hierna te noemen ‘raad voor de kinderbescherming’) spreken af dat zij in de onderlinge samenwerking zullen handelen volgens de afspraken in dit protocol. Voor alle afspraken geldt dat hiervan gemotiveerd afgeweken kan worden bijvoorbeeld als de (veiligheid)situatie van het kind erom vraagt

1.2 De gemeente stelt bij verordening vast dat de afspraken die in dit samenwerkingsprotocol met de raad voor de kinderbescherming gemaakt worden, onverkort gelden voor alle instanties die werken onder de regie van de gemeente en op wie deze afspraken van toepassing zijn

1.3 De gemeente en raad voor de kinderbescherming maken afspraken over het uitwisselen van beleidsinformatie en het benutten van elkaars deskundigheid bij het vormgeven van het gedwongen kader in de gemeente.

Beleidskeuzes

- De gemeente (of het clusters van samenwerkende gemeenten) en de raad overleggen ten minste [...] keer per jaar over de samenwerking.
- De gemeente en de raad onderhouden contact op beleidsniveau. Stafmedewerkers en andere medewerkers kennen elkaar en kunnen elkaar (telefonisch of anderszins) consulteren.
- De raad voor de kinderbescherming zal aan de gemeente op geaggregeerd niveau gegevens beschikbaar stellen over de ontwikkelingen rond de inzet van het gedwongen kader en de benodigde capaciteit bij de gecertificeerde instellingen, voor zover dat nodig is als aanvulling op de gegevens die afkomstig zijn uit de landelijke ondersteuningssystemen voor de ketensamenwerking, waar gemeenten, gecertificeerde instellingen en de raad voor de kinderbescherming gebruik van zullen maken.

1.4 De gemeente voorziet de raad van informatie over de gecertificeerde instellingen die beschikbaar zijn voor de inzet van jeugdbescherming en jeugdreclassering, zoals in de hoofdstukken 2 en 3 van dit samenwerkingsprotocol uiteengezet.

1.5 De gemeente en de raad maken afspraken over het uitwisselen van kengetallen, waarop de gemeente het beleid kan baseren voor het inkopen van voldoende capaciteit bij gecertificeerde instellingen.

1.6 De gemeente, de raad voor de kinderbescherming, het AMHK en de gecertificeerde instellingen evalueren jaarlijks de gemaakte samenwerkingsafspraken.

Beleidskeuzes

- De gemeente, de raad en de gecertificeerde instellingen evalueren ten minste een keer per jaar.
- De raad zal naast deze terugkoppeling ook tussentijds de gemeente inlichten, als een gecertificeerde instelling ernstig in gebreke blijft.

1.7 De gemeente, de instellingen die een verzoek tot raadsonderzoek indienen en de raad stemmen in publiciteitsgevoelige casuïstiek met elkaar af – met inachtneming van eigen interne procedures – hoe zij omgaan met de media.

Beleidskeuzes

- De gemeente en de raad spreken af dat er in publiciteitsgevoelige casuïstiek contact is tussen de gemeente, de verzoeker (tot raadsonderzoek) en de raad. Waar nodig zal dit contact plaatsvinden op het niveau van de verantwoordelijke bestuurders (directieniveau).
- De gemeente en de raad spreken af dat zij in publiciteitsgevoelige casuïstiek samenwerken volgens het model Incidentenprotocol, te vinden in bijlage 4 bij de handreiking samenwerking gemeente en raad voor de kinderbescherming.

Jeugdbescherming

2a. Procesafspraken rond de toeleiding naar de jeugdbescherming

Wanneer overwogen wordt de raad in te schakelen

2.1 De gemeente en de raad maken procesafspraken over de betrokkenheid van de raad in zaken waar jeugdhulp in gedwongen kader overwogen wordt, ook als dit (nog) niet leidt tot een verzoek tot raadsonderzoek (consultatie, advies en triage).

De raad voor de kindbescherming is beschikbaar voor overleg op casusniveau met de gemeente, het AMHK, de gecertificeerde instelling of door de gemeente aangewezen jeugdhulpaanbieder, zodra naar hun oordeel de inzet van jeugdbescherming in beeld komt.

De gemeente en de raad spreken nadrukkelijk uit, dat zij de inzet van jeugdbescherming (het gedwongen kader) waar mogelijk willen voorkomen. Het advies van de raad draagt hier waar mogelijk aan bij.

Overleg op casusniveau, nog voordat er een besluit is genomen tot het indienen van een verzoek tot raadsonderzoek kan op twee manieren worden gevoerd: anoniem of niet-anoniem.

- Anoniem: De gemeente, het AMHK, een gecertificeerde instelling of een door de gemeente aangewezen jeugdhulpaanbieder kunnen gebruik maken van de deskundigheid van de raad, als zij twijfelen over de noodzaak tot het inzetten van jeugdhulp in gedwongen kader. Doen zij dit anoniem (dus zonder de persoonsgegevens van het betreffende gezin met de raad te delen), dan zal de raad alleen algemene noties kunnen geven over de mogelijkheden en criteria voor jeugdhulp in een gedwongen kader. De ouders hoeven van deze anonieme advisering niet op de hoogte te worden gesteld.

- Niet-anoniem: De gemeente kan ervoor kiezen om de raad structureel te betrekken bij casusbesprekingen (met of zonder aanwezigheid van de betrokken gezinsleden en hun sociale netwerk), zodra de inzet van jeugdbescherming overwogen wordt, maar nog voordat een besluit is genomen om een verzoek tot raadsonderzoek in te dienen.

Beleidskeuzes

Dit overleg kan verschillende vormen aannemen:

- Aanwezigheid (op afroep) van een medewerker van het frontoffice van de raad bij een ronde tafel gesprek of eigen kracht conferentie met het gezin over de aanpak van de gerezen problemen.
- Aanwezigheid (op afroep) van een medewerker van het frontoffice van de raad bij casuoverleg (door alle betrokken instanties, onder leiding van de gemeente of het gemeentelijke wijkteam) over het betreffende gezin.
- Inrichting van een regulier opschalingsoverleg (experttafel, jeugdbeschermings-tafel, kamer in het veiligheidshuis of andere vorm van overleg), waar onder regie van de gemeente door alle betrokken partijen (inclusief het frontoffice van de raad) gesproken wordt over de noodzaak van de inzet van het gedwongen kader in gezinnen.
- Een andere vorm, die tot stand komen in overleg tussen de gemeente, instellingen die werken onder de regie van de gemeente en de raad voor de kindbescherming.

De raad bewaakt de ondergrens als het gaat om de veiligheid van een kind: de raad zal aangeven (zowel aan de professionals als aan het gezin) wat naar het oordeel van de raad in deze situatie ten minste nodig is om de veiligheid van de betrokken kinderen te waarborgen en de gang naar jeugdhulp in een gedwongen kader te voorkomen.

2.2 De instelling die een de zaak niet-anoniem inbrengt in overleg met de raad, informeert ouders/eventuele verzorgers en kinderen ouder dan 12 jaar hierover voordat het overleg plaatsvindt, tenzij het vooraf informeren in verband met de veiligheid van het kind niet mogelijk is.

2.3 De raad voor de kindbescherming levert als resultaat van deze bemoeienis een advies aan de gemeente (of de gemandateerde instelling) of een raadsonderzoek in deze situatie aangewezen is. Op basis van dit advies kan de gemeente, het AMHK, de gecertificeerde instelling of een door de gemeente gemandateerde aanbieder van jeugdhulp besluiten om een verzoek tot raadsonderzoek in te dienen. De raad kan ook zelf besluiten om een raadsonderzoek te starten, op basis van een eigen afweging.

Het verzoek tot raadsonderzoek

2.4 De gemeente besluit of (en zo ja, welke) aanbieders van jeugdhulp aangewezen worden die bij de raad een verzoek tot raadsonderzoek kunnen indienen.³² De gemeente stelt de raad hiervan op de hoogte.

2.5 De gemeente en de raad maken procesafspraken over hoe een verzoek tot raadsonderzoek in de praktijk tot stand komt. Vanwege de procedurele waarborgen die aan het verzoek gesteld worden, kan dit bij voorkeur alleen schriftelijk worden ingediend, tenzij de veiligheidssituatie van het kind dit niet toelaat. Ook worden afspraken gemaakt over de wijze waarop het verzoek tot onderzoek besproken wordt.

Beleidskeuzes

Dit overleg kan verschillende vormen aannemen:

- Aanwezigheid (op afroep) van een medewerker van het frontoffice van de raad bij een ronde tafel gesprek of eigen kracht conferentie met het gezin over de aanpak van de gerezen problemen.
- Aanwezigheid (op afroep) van een medewerker van het frontoffice van de raad bij casusoverleg (door alle betrokken instanties, onder leiding van de gemeente of het gemeentelijke wijkteam) over het betreffende gezin.

- Inrichting van een regulier opschalingsoverleg (experttafel, jeugdbeschermings-tafel, kamer in het veiligheidshuis of andere vorm van overleg), waar onder regie van de gemeente door alle betrokken partijen (inclusief het frontoffice van de raad) gesproken wordt over de noodzaak van de inzet van het gedwongen kader in gezinnen.
- Een andere vorm, die tot stand komt in overleg tussen de gemeente, instellingen die werken onder de regie van de gemeente en de raad voor de kindbescherming.

Verder mogelijke afspraken

- Is het besluit om een verzoek tot raadsonderzoek in te dienen tot stand gekomen tijdens een casusbespreking waarbij de raad aanwezig was, dan dient de verzoekende instelling kort na het overleg [binnen ... dagen] een verzoek in bij de raad voor de kindbescherming.
- Is het verzoek tot raadsonderzoek niet in een casusoverleg tot stand gekomen, dan volgt overleg tussen de raad en de verzoeker (gemeente, AMHK, gecertificeerde instelling of een door de gemeente gemandateerde jeugdhulpaanbieder).
- De gemeente en de raad spreken af dat een verzoek tot raadsonderzoek moet voldoen aan de eisen, zoals die vastliggen in het Format Verzoek tot raadsonderzoek, dat is opgenomen in bijlage 5 van de handreiking Samenwerking gemeente en de raad voor de kindbescherming waarbij indieners verzoek tot onderzoek in ieder geval antwoord moeten geven op de met een * gemarkeerde onderdelen van het model, ongeacht in welke vorm ze dat doen.

³² AMHK, gecertificeerde instellingen en (als de gemeente daarvoor kiest) aangewezen aanbieders van jeugdhulp dienen een verzoek tot raadsonderzoek in onder verantwoordelijkheid van de gemeente (mandaatregeling).

2.6 De gemeente en de raad maken afspraken over hoe te handelen als de gemeente een casus ernstig genoeg vindt voor een verzoek tot raadsonderzoek, maar de raad niet.

Beleidskeuzes

De inzet van het casuoverleg is om consensus te bereiken over de noodzaak van een raadsonderzoek. Is dat niet mogelijk, dan zijn er twee mogelijkheden:

1. De raad voor de kindbescherming maakt een eigen afweging om al dan niet een raadsonderzoek te starten.
2. Als na uitgebreid overleg toch verschil van mening blijft bestaan, kiest de raad voor zekerheid voor het kind en start een raadsonderzoek.

2.7 De gemeente en de raad maken afspraken over het betrekken van ouders bij een verzoek tot raadsonderzoek. De instelling die bij de raad een verzoek tot raadsonderzoek indient, informeert de ouders en de kinderen ouder dan 12 jaar hierover. De instelling hoeft ouders/ eventuele verzorgers en/of kinderen ouder dan 12 jaar niet te informeren over het indienen van een verzoek tot raadsonderzoek, als dit een kennelijke bedreiging vormt voor het kind.

Ouders en kinderen ouder dan 12 jaar ontvangen van de instelling die bij de raad een verzoek tot raadsonderzoek indient, een kopie van dit verzoek.

Criteria waaraan een verzoek tot raadsonderzoek moet voldoen

2.8 De gemeente en de raad maken afspraken over het concretiseren van de criteria voor het indienen van een verzoek tot raadsonderzoek: alleen als er een redelijk vermoeden bestaat dat er sprake is van een ernstige ontwikkelingsbedreiging of de veiligheid van het kind in gevaar is, en hulp in een vrijwillig kader niet (meer) toereikend is om die bedreiging af te wenden.

Beleidskeuzes

Conform de wettelijke vereisten moet uit het verzoek tot raadsonderzoek in ieder geval uit feiten en omstandigheden concreet blijken:

- waaruit de vermoedelijke bedreiging van de ontwikkeling van de jeugdige bestaat, en welke veiligheidsrisico's dit met zich meebrengt,
- welke hulpverlening volgens de verzoeker aangewezen is en
- waarom deze hulpverlening niet op vrijwillige basis mogelijk is of ontoereikend is om die bedreiging af te wenden.

Als de informatie beschikbaar is wordt ook informatie gegeven over:

- welke factoren in en om het gezin deze bedreiging veroorzaken en in stand houden,
- welke factoren in en om het gezin de bedreiging verminderen en/of bijdragen aan een oplossing, en hoe die factoren versterkt kunnen worden,

Indien een gecertificeerde instelling verzoek indient tot een raadsonderzoek naar een (on)geboren kind van ouders van wie een ander kind al onder toezicht is gesteld, dan zal de raad voor de kindbescherming altijd een raadsonderzoek starten.

2.9 De gemeente en de raad maken afspraken over de manier waarop dit redelijke vermoeden in het verzoek tot raadsonderzoek onderbouwd wordt, bijvoorbeeld door het meesturen van documenten zoals een risicotaxatie, hulpverleningsplan, gezinsplan, enzovoorts. In bijlage 5 is een model Verzoek tot raadsonderzoek opgenomen. De gemeente en de raad voor de kindbescherming spreken af dat verzoekers in ieder geval antwoord moeten geven op de met een * gemarkeerde onderdelen van het model.

Beleidskeuze

De gemeente en de raad voor de kindbeschermingspreken af dat de verzoekers dit model gebruiken bij het indienen van een verzoek tot raadsonderzoek.

Verzoek tot raadsonderzoek door derden (spoedmelding) of door de raad zelf (ambtshalve)

2.10 De gemeente en de raad maken afspraken hoe de raad onderzoeken aan de gemeente meldt, die gestart zijn naar aanleiding van een spoedmelding of omdat de raad al op een andere manier bij het gezin betrokken is.

Beleidskeuzes

Deze afspraken kunnen verschillende vormen aannemen:

- De gemeente en de raad voor de kindbeschermingspreken af dat de raad deze melding doet aan het casuoverleg dat onder regie van de gemeente in het leven is geroepen voor reguliere verzoeken tot raadsonderzoek.
- De gemeente en de raad voor de kindbeschermingspreken af dat de raad deze melding rechtstreeks aan de gemeente stuurt.
- De gemeente en de raad maken hier andere afspraken over.

2.11 De gemeente en raad maken afspraken over de situatie waarin de raad in het kader van een andere taak onderzoek doet, daar een zorgelijke situatie van een minderjarige aantreft terwijl er (nog) geen redenen zijn om een beschermingsonderzoek te starten.

Beleidskeuzes

De gemeente en de raad voor de kindbescherming spreken af dat de raad deze zaken voor overleg inbrengt in het overleg dat onder regie van de gemeente wordt gevoerd om te beoordelen of een verzoek tot raadsonderzoek noodzakelijk is. De raad brengt naar aanleiding van dit overleg advies uit over de noodzaak van een verzoek tot raadsonderzoek.

Crisiszaken

2.12 De gemeente en de raad voor de kindbescherming maken afspraken over de bereikbaarheid in crisiszaken buiten kantooruren. De raad is 24 uur per dag, 7 dagen in de week beschikbaar voor overleg in crisissituaties, zowel voor (telefonisch) overleg als voor concrete stappen om in te grijpen bij een acute crisis.

2.13 De gemeente en de raad maken afspraken over het concretiseren van de criteria voor het indienen van een verzoek tot raadsonderzoek in crisiszaken. Uit de feiten en omstandigheden moet concreet blijken (1) waaruit de vermoedelijk acute en ernstig bedreigende situatie voor het kind bestaat, (2) dat in deze situatie onmiddellijk hulp moet worden geboden en (3) dat ouders deze hulp in het vrijwillig kader niet accepteren.

Beleidskeuze

Indien mogelijk geeft de verzoeker daarnaast ook aan welke factoren deze bedreiging veroorzaken en in stand houden, welke factoren deze bedreiging verminderen en welke hulp noodzakelijk is.

2.14 Wanneer het verzoek tot raadsonderzoek in een crisistaak niet door de gemeente, een door de gemeente gemandateerde jeugdhulpaanbieder, het AMHK of een gecertificeerde instelling wordt ingediend, informeert de raad de gemeente hierover.

2.15 De gemeente en de raad maken afspraken over hoe de raad omgaat met de wettelijke verplichting tot het opnemen van een gecertificeerde instelling in het verzoekschrift aan de rechter. De gemeente voorziet de raad van actuele en adequate informatie over de gecertificeerde instellingen die hiervoor in aanmerking komen.

Beleidskeuze

Er zijn hierbij in grote lijnen twee mogelijkheden:

1. De gemeente en de raadspreken af dat de raad een keuze maakt uit een lijst met gecertificeerde instellingen, verstrekt door de gemeente.
2. De gemeente en de raadspreken af dat er telkens, in elke individuele casus overleg plaatsvindt over het opnemen van een specifieke gecertificeerde instelling in het rekwes.

2b. Samenwerking tijdens het raadsonderzoek bescherming

Borging van de veiligheid van het kind

2.16 De gemeente is verantwoordelijk voor de continuïteit van de hulp, ook tijdens het raadsonderzoek. Die hulp is in de eerste plaats gericht op het waarborgen van de veiligheid van de kinderen in het gezin.

2.17 De gemeente en de raad besteden altijd aandacht aan de andere minderjarige(n) die in het gezin verblijven en maken afspraken over de wijze waarop dit gebeurt.

Beleidskeuze

In veel gevallen wonen er meerdere kinderen in een gezin. Wanneer voor een van die kinderen een verzoek tot raadsonderzoek wordt ingediend, maar niet voor de andere kinderen, geeft de verzoeker aan waarom hij voor die andere kinderen een raadsonderzoek niet noodzakelijk vindt (zie ook bijlage 5: Model Verzoek tot raadsonderzoek). De raad kan in dat geval, op basis van een eigen afweging bij de start van het raadsonderzoek of op basis van de bevindingen tijdens het raadsonderzoek, zelf besluiten om een raadsonderzoek te starten naar de andere kinderen in het gezin. De raad stelt de gemeente en de verzoeker hiervan op de hoogte.

2.18

De verzoeker, de raad en – indien mogelijk – de ouders en kinderen van 12 jaar of ouder, overleggen onder regie van de gemeente over de inhoud en de uitvoering van het een plan dat die veiligheid moet borgen. Deze afspraken gelden ook voor crisissituaties en beschermingsonderzoeken die door de raad vanuit andere onderzoeken worden opgestart.

Beleidskeuzes

Bij de start van het raadsonderzoek (of ter plekke, in het casuoverleg) maken de verzoekende instelling, ouders³³ en de raad voor de kindbescherming onder regie van de gemeente afspraken over de samenwerking tijdens het raadsonderzoek en over de borging van de veiligheid van het kind. Deze afspraken worden vastgelegd in een plan.³⁴

Dit plan omvat in ieder geval de volgende afspraken over de samenwerking van de betrokken instellingen.

- Wie welke informatie aanlevert en op welke termijn.
- De planning van het verdere proces, dat er toe leidt dat het kind, indien nodig, zo spoedig mogelijk wordt beschermd.

³³ Tenzij het in het belang van het kind is om ouders hier niet bij te betrekken.

³⁴ Dit plan kan 'veiligheidsplan' heten, 'actieplan' of 'gezinsplan' en een aanscherping zijn van al lopende afspraken met het gezin. Een voorbeeld van een veiligheidsplan staat in bijlage 6 bij deze handreiking.

- Of het nodig is om een arts (huisarts of jeugdgezondheidszorg) in te schakelen omwille van de veiligheid van het kind³⁵.
- De manier waarop afstemming plaatsvindt tussen de raad en de instelling die namens de gemeente de regie voert over de hulp aan het gezin (wijkteam, gezinscoach of anderen). raad en de uitvoerders van het veiligheidsplan houden gedurende het raadsonderzoek contact en informeren elkaar over de voortgang.
- Wie vanuit de gemeente verantwoordelijk is voor de uitvoering van het plan.

Ook bevat het plan afspraken over wat er gebeurt als de uitvoering ervan stagneert of als op een andere manier onveiligheid voor het kind ontstaat.

- Als ouders of hulpverleners zich niet aan de afspraken houden of niet bereid zijn om mee te werken aan het plan, kan de gemeente aan de raad een spoedonderzoek (naar bijvoorbeeld een voorlopige ondertoezichtstelling) worden gevraagd, afhankelijk van de mate van bedreiging voor het kind.
- Als de gemeente, verzoeker of de raad onveiligheid voor het kind signaleren, leidt dit tot onmiddellijke actie in de vorm van acuut overleg tussen gemeente, verzoeker en raad. Nadere afspraken ontslaan partijen nooit van de verantwoordelijkheid om, indien nodig, zelf actie te ondernemen.

2.19

Indien ouders niet bereid zijn mee te werken aan het plan dat de veiligheid van het kind tijdens het raadsonderzoek moet bevorderen/optimaliseren, informeert de instelling die het verzoek tot raadsonderzoek heeft ingediend de raad voor de kindbescherming hierover. Vervolgens overweegt de raad voor de kindbescherming een voorlopige kindbeschermingsmaatregel te vragen.

³⁵ Bij (vermoeden van) fysieke kindermishandeling is het uitgangspunt om een (forensisch) arts te betrekken.

2.20 In het belang van de betrokken kinderen duren raadsonderzoeken in principe zo kort mogelijk. De duur van het raadsonderzoek wordt ook bepaald door de tijd die nodig is om op een zorgvuldige manier te kunnen beoordelen of ingrijpen in het ouderlijk gezag noodzakelijk is. Daar hoort onder andere bij dat ouders de gelegenheid krijgen om op het concept raadsrapport te reageren.³⁶

2.21 De raad houdt de instelling die een verzoek tot raadsonderzoek heeft ingediend en de ouders gedurende het raadsonderzoek op de hoogte van de vorderingen en de stand van zaken in het raadsonderzoek.

2.22 Als één van de betrokken partijen (de gemeente, de instelling die een verzoek tot raadsonderzoek heeft ingediend, de raad of ouders) signaleert dat er een onveilige situatie voor het kind ontstaat, volgt acuut overleg.

Gesloten jeugdzorg tijdens het raadsonderzoek

2.23 De gemeente en de raad voor de kindbescherming maken afspraken over de samenwerking, als tijdens het raadsonderzoek blijkt dat gesloten plaatsing noodzakelijk is.

Beleidskeuzes

Als tijdens het raadsonderzoek blijkt dat gesloten jeugdhulp aangewezen is, dan overlegt de raad hierover met de gemeente.³⁷ Uitgangspunt is dat zowel de vereiste verklaring dat gesloten jeugdhulp noodzakelijk is als de instemming van een gekwalificeerde gedragswetenschapper afgegeven worden door dezelfde instelling. In principe is dat de gemeente.

³⁶ Op dit moment geldt voor een raadsonderzoek bescherming een landelijke norm voor de doorlooptijd van acht weken (van verzoek tot onderzoek tot het nemen van een besluit over het indienen van een verzoek tot het opleggen van een kindbeschermingsmaatregel bij de rechter), inclusief de wettelijke termijnen (bijvoorbeeld voor het recht op inzage en reactie door de betrokken ouders). De raad wordt geacht deze norm in ten minste 80% van de zaken te halen.

³⁷ In de praktijk zal dit overleg meestal, onder regie van de gemeente, plaatsvinden tussen de raad en de door de gemeente gemandateerde instelling (AMHK, gecertificeerde instelling of aangewezen jeugdhulpaanbieder).

Als de raad voor de kindbescherming over de meest actuele informatie beschikt of als de gemeente nog helemaal geen bemoeienis met het gezin heeft gehad³⁸, levert de raad de verklaring van de noodzaak tot gesloten jeugdhulp en de instemming van een gekwalificeerde gedragswetenschapper.

Als de raad gesloten jeugdhulp noodzakelijk vindt, maar de gemeente vindt dat niet, dan levert de raad zelf de verklaring van de noodzaak en de instemming van de gekwalificeerde gedragswetenschapper.

2c. De afronding van het raadsonderzoek

Als de raad een maatregel vraagt

2.24 De gemeente en de raad maken afspraken over hoe de raad – ook in crisissituaties – omgaat met de wettelijke verplichting tot het opnemen van een gecertificeerde instelling in het verzoekschrift aan de rechter.

Beleidskeuzes

Er zijn hierbij in grote lijnen twee mogelijkheden:

1. De gemeente en de raadspreken af dat de raad een keuze maakt uit een lijst met gecertificeerde instellingen, verstrekt door de gemeente.
2. De gemeente en de raadspreken af dat er telkens, in elke individuele casus overleg plaatsvindt over het opnemen van een specifieke gecertificeerde instelling in het rekest.

2.25 De gemeente en de raad voor de kindbescherming spreken af dat het plan voor de borging van de veiligheid in het gezin van kracht blijft, in ieder geval totdat de rechter een uitspraak heeft gedaan op het verzoek van de raad en de jeugdhulp in gedwongen kader daadwerkelijk van start is gegaan, maar zo mogelijk ook daarna, om de continuïteit van de hulp te waarborgen.

³⁸ Bijvoorbeeld doordat het raadsonderzoek is gestart op basis van een spoedmelding door derden of op basis van een melding door de raad zelf.

Als de raad geen maatregel vraagt

2.26 De gemeente en de raad voor de kinderbescherming maken afspraken over de procedure indien de burgemeester een zaak die voor de raad geen aanleiding is om een kinderschermingsmaatregel te vragen, toch aan de rechter voor wil leggen.

Beleidskeuzes

Wanneer de raad voor de kinderbescherming na onderzoek besluit om geen maatregel te vragen aan de rechtbank, vindt voor afsluiting van het onderzoek overleg plaats tussen de gemeente (of de gemandateerde instelling) of de gecertificeerde instelling die het verzoek tot raadsonderzoek had ingediend, om dit besluit toe te lichten en een eventuele reactie mee te nemen in het eindrapport.

Bij inwerkingintreding nieuwe Kinderbeschermingswetgeving (voorzien 1 januari 2015) stuurt de raad het rapport aan de gemeente en de verzoeker en meldt dat de gemeente de mogelijkheid heeft om de zaak via de raad voor te leggen aan de kinderrechter voor een oordeel over de noodzaak van een kinderschermingsmaatregel. In verband met de rechtszekerheid voor ouders, verdient het aanbeveling dat de gemeente hiervoor een termijn vaststelt (bijvoorbeeld twee weken).

2.27

De gemeente en de raad voor de kinderbescherming maken afspraken over de werkwijze in gevallen waarin de raad afziet van het vragen van een maatregel en voortzetting van hulp in het vrijwillig kader gewenst is.

Beleidskeuzes

Als ouders tijdens het raadsonderzoek alsnog bereid zijn om vrijwillige hulpverlening te accepteren en die hulp toereikend wordt geacht, stuurt de raad na afloop van het onderzoek het rapport, met medeweten van cliënten naar de verzoeker. Het rapport bevat alle informatie die relevant is voor voortzetting van de hulpverlening. De raad vermeldt in het rapport in ieder geval de hulpvraag, de zorgpunten en de sterke punten en de beoogde begeleidingsvorm. Verder zorgt de raad ervoor dat in het rapport duidelijk wordt gemotiveerd waarom cliënten nu wel hulp op vrijwillige basis accepteren en/of waarom die hulp nu wel toereikend wordt geacht om de vastgestelde bedreiging van de jeugdige af te wenden.

Wanneer raad en verzoeker het eens zijn over de voortzetting van een vrijwillig hulpverleningstraject, vindt er een overdracht plaats aan degene die verantwoordelijk is voor dit traject. Hierover worden nadere afspraken gemaakt (bijvoorbeeld over eventuele warme overdrachten of aanpassingen aan het veiligheidsplan).

Als tijdens het traject blijkt dat de hulp stagneert of niet het beoogde resultaat oplevert, doet de verzoeker (opnieuw) een verzoek aan de raad om een onderzoek in te stellen. In dat geval bevat het verzoek in ieder geval een beschrijving van de laatste ontwikkelingen in het hulpverleningstraject en de redenen waarom dat traject stagneert of niet het beoogde resultaat oplevert.

- Dit verzoek tot raadsonderzoek wordt opnieuw besproken in overleg met de verzoeker, de ouders en de raad, onder regie van de gemeente of een door de gemeente aangewezen jeugdhulpaanbieder.
- Een andere mogelijkheid is het raadsonderzoek direct te heropenen. Raad, hulpverleners en ouders moeten dan bij het 'aanhouden' of 'teruggeven' van het raadsonderzoek heldere afspraken maken over de voorwaarden (inclusief termijnen). Schending van deze voorwaarden leidt dan tot een heropening van het onderzoek.

2d. Afspraken tussen de raad en de gecertificeerde instellingen voor jeugdbescherming

2.28

De gemeente en de raad voor de kinderbescherming spreken af dat de gemeente het landelijk afsprakenkader (bijlage 2 bij deze handreiking) voor afspraken tussen de raad en de gecertificeerde instellingen voor jeugdbescherming (bijlage 1 bij deze handreiking) hanteert als voorwaarde bij de contractering van de gecertificeerde instellingen. De raad voor de kinderbescherming conformeert zich aan dit landelijk kader.

2.29

De gemeente ziet er op toe dat de door hen gecontracteerde gecertificeerde instellingen voor jeugdbescherming zich aan hun wettelijke verplichtingen houden en de afspraken met de raad nakomen. De raad stelt de gemeente ervan op de hoogte als een gecertificeerde instelling voor jeugdbescherming hierin structureel in gebreke blijft.

Jeugdreclassering en jeugdstrafrecht

3.a Toeleiding naar de jeugdreclassering

ZSM, JCO+en Veiligheidshuis

3.1 De gemeente en raad voor de kinderbescherming maken afspraken over het raadplegen van de Verwijsindex risicojongeren (VIR) door de raad in het kader van jeugdstrafrecht-zaken. De raad kan de VIR raadplegen, voor zover het gaat om jongeren die al bij de raad bekend zijn.

3.2 De gemeente maakt de afspraak met alle instellingen die onder de regie van de gemeente opereren, dat zij kinderen en jongeren over wie zij zich zorgen maken, melden bij de VIR.

3.3 De gemeente en de raad voor de kinderbescherming maken afspraken over deelname en informatie-uitwisseling in het lokale Veiligheidshuis, met inachtneming van de bestaande afspraken in het Landelijk Kader Veiligheidshuizen.

Inzet van jeugdreclassering door rechter of OM

3.4 De gemeente en de raad voor de kinderbescherming spreken af dat de raad in elk strafonderzoek in ieder geval de gemeente zal benaderen als informant.

Inzet jeugdreclassering in opdracht van de raad

3.5 De raad voor de kinderbescherming informeert de gemeente over de inzet van jeugdreclassering in opdracht van de raad.

3b. Afspraken tussen de raad en de gecertificeerde instellingen voor jeugdreclassering

3.6 De gemeente en de raad voor de kinderbescherming spreken af dat de gemeente het landelijk kader voor afspraken tussen de raad en de gecertificeerde instellingen voor jeugdreclassering (bijlage 2 bij deze handreiking) hanteert als voorwaarde bij de contractering van de gecertificeerde instellingen. De raad voor de kinderbescherming conformeert zich aan dit landelijk kader.

3.7 De gemeente ziet erop toe dat de door hen gecontracteerde instellingen voor jeugd-reclassering zich aan hun wettelijke verplichtingen houden en de afspraken met de raad nakomen. De raad stelt de gemeente hiervan op de hoogte als een gecertificeerde instelling voor jeugdreclassering hierin structureel in gebreke blijft.

3c. Nazorg na detentie

3.8 De raad voor de kinderbescherming meldt als voorzitter van het trajectberaad de uitstroom van jongeren uit een jeugdinrichting aan de gemeentelijk contactpersonen draagt zorg voor een overdracht van de procesregie naar de gemeente.

3d. Uitvoering taakstraffen

3.9 De raad voor de kinderbescherming overlegt met de gemeente over de mogelijkheden voor het uitvoeren van werkstraffen in de gemeente.

3e. Schoolverzuim

3.10 De gemeente en de raad voor de kindbescherming maken afspraken over het beleid rond het doorleiden van schoolverzuimzaken. Uitgangspunt hierbij is dat de inzet van het strafrechtelijk kader een ultieme stap is, alleen aan de orde als hulp in een vrijwillig kader niet toereikend is.

3.11

De raad voor de kindbescherming is beschikbaar voor consultatie op casusniveau door leerplichtambtenaren over de wenselijkheid van doorgeleiding naar het strafrechtelijk kader.

3.12

Besluit een leerplichtambtenaar tot het opmaken van proces verbaal wegens schoolverzuim, dan overlegt de gemeente (dienst leerplicht) met de raad voor de kindbescherming en het openbaar ministerie in een casusoverleg leerplichtzaken (JCO schoolverzuim) over de vervolgstappen in de casus.

Deel 4

Bijlagen: hulpmiddelen voor de samenwerking

Bijlage 1. Afspraken tussen de raad en de gecertificeerde instellingen voor jeugdbescherming

Bijlage 2. Afspraken tussen de raad en de gecertificeerde instellingen voor jeugdreclassering

Bijlage 3. Model Verzoek tot raadsonderzoek

Bijlage 4. Model Veiligheidsplan

Bijlage 1

Landelijk kader voor afspraken tussen de raad voor de kindbescherming en de gecertificeerde instellingen voor jeugdbescherming

De kindbeschermingswetgeving (zowel de huidige als de herziene, waarvan de invoering is voorzien per 1 januari 2015) stelt eisen aan de samenwerking tussen de raad voor de kindbescherming en de gecertificeerde instellingen voor jeugdbescherming. Daarnaast kan de gemeente nadere voorwaarden stellen over de samenwerking met de raad, bij het contracteren van gecertificeerde instellingen voor jeugdbescherming.

De afspraken die in dit Landelijk kader zijn opgenomen, zijn tot stand gekomen in overleg tussen de raad voor de kindbescherming, Jeugdzorg Nederland, NIDOS.

De gemeente ziet er op toe dat de raad en de gecertificeerde instellingen voor jeugdbescherming afspraken maken over hun samenwerking.³⁹

³⁹ Dit is afhankelijk van het normenkader voor de certificering: de gemeente en de raad hoeven geen afspraken te maken die al in dat normenkader vastliggen.

1. Niet-verlenging van een ondertoezichtstelling, niet-verlenging van een uithuisplaatsing of tussentijdse beëindiging van een uithuisplaatsing

Waar gaat het om

Een kindbeschermingsmaatregel (ondertoezichtstelling, uithuisplaatsing) eindigt van rechtswege op de einddatum die de rechter in zijn uitspraak heeft aangegeven. De gecertificeerde instelling die de maatregel uitvoert, kan ervoor kiezen om bij de rechter om een verlenging te vragen. In dat geval heeft de raad voor de kindbescherming geen rol.

De gecertificeerde instelling kan er ook voor kiezen om de maatregel te beëindigen. Dat kan op de datum waarop de maatregel van rechtswege afloopt, maar ook al eerder, als blijkt dat de hulp goed verloopt en de maatregel niet langer nodig is. In beide gevallen toetst de raad voor de kindbescherming dit voornemen van de gecertificeerde instelling.

De raad voor de kindbescherming toetst ook het voornemen van de gecertificeerde instelling om een uithuisplaatsing te beëindigen en het kind weer terug naar huis te laten gaan, ook als de ondertoezichtstelling daarbij in stand blijft.

De raad maakt over de samenwerking bij de uitvoering van deze toetsende taak afspraken met de gecertificeerde instellingen. De gemeente ziet erop toe dat de gecertificeerde instellingen zich aan hun wettelijke verplichtingen houden en de afspraken nakomen.

Relevante wetsartikelen

Niet-verlenging van de ondertoezichtstelling

Burgerlijk Wetboek art 265 j, lid 1: Indien de [gecertificeerde instelling] oordeelt dat niet-verlenging van de ondertoezichtstelling, bedoeld in artikel 260, tweede lid, of niet-verlenging van de machtiging tot uithuisplaatsing, bedoeld in artikel 265c, tweede lid, aangewezen is, doet zij hiervan tijdig doch uiterlijk twee maanden voor het verstrijken van de duur van de ondertoezichtstelling of machtiging tot uithuisplaatsing en onder overlegging van een verslag van het verloop van de ondertoezichtstelling of de uithuisplaatsing mededeling aan de raad voor de kindbescherming.

Tussentijdse beëindiging van een uithuisplaatsing

Burgerlijk Wetboek art 265 j, lid 2: De [gecertificeerde instelling] kan een uithuisplaatsing gedurende de termijn waarvoor zij is toegestaan beëindigen. De [gecertificeerde instelling] doet van het voornemen daartoe tijdig doch uiterlijk een maand voor het voorgenomen tijdstip van beëindiging en onder overlegging van een verslag van het verloop van de uithuisplaatsing, mededeling aan de raad voor de kindbescherming.

Jeugdwet

art. 6.1.12, lid 6: Het college doet aan de raad voor de kindbescherming mededeling van het vervallen van de machtiging op grond van het vierde lid, alsmede van het besluit geen nieuwe machtiging aan te vragen na afloop van de geldigheidsduur van een machtiging. De jeugdhulpaanbieder doet aan de raad voor de kindbescherming mededeling van een besluit tot schorsing en intrekking als bedoeld in het vijfde lid.

Wettelijke vereisten aan de gecertificeerde instellingen bij toetsing door de raad

Burgerlijk Wetboek art 265k:

1. Verzoeken op grond van deze afdeling worden schriftelijk gedaan. Voor zover zij aan de kinderrechter zijn gericht, kunnen zij worden ingediend zonder advocaat.
2. De [gecertificeerde instelling] die een verzoek indient of ter terechtzitting wordt opgeroepen, zendt bij het verzoekschrift of onverwijld na de oproep, het plan, bedoeld in [de Jeugdwet], en een verslag van het verloop van de ondertoezichtstelling aan de kinderrechter.
3. Het plan en het verslag, bedoeld in het tweede lid, worden eveneens gezonden aan de raad voor de kindbescherming.
4. De verzoeken die de [gecertificeerde instelling] ter uitvoering van haar taak tot de rechter richt, kunnen worden ingediend zonder advocaat en worden kosteloos behandeld; de grossen, afschriften en uittreksels, die zij tot dat doel aanvraagt, worden haar door de griffiers vrij van alle kosten uitgereikt.

Wat afspreken tussen de raad voor de kindbescherming en de gecertificeerde instelling voor jeugdbescherming

1. Conform de wettelijke bepalingen verzoekt de gecertificeerde instelling de raad een toets uit te voeren op de beslissing tot niet verlenging ondertoezichtstelling, niet verlenging uithuisplaatsing en/of tussentijdse beëindiging uithuisplaatsing.
De raad toetst of er naar zijn oordeel inderdaad geen gronden meer bestaan voor (verlenging van) de ondertoezichtstelling en/of machtiging uithuisplaatsing. De veiligheid en het ontwikkelperspectief van het kind staan hierbij centraal.
2. De raad informeert de ouders, minderjarigen en belanghebbenden al tijdens het raadsonderzoek over de toetsende taak van de raad.
3. Bij een voornemen tot niet-verlenging van de ondertoezichtstelling stelt de gecertificeerde instelling de raad uiterlijk 10 weken tevoren op de hoogte.
4. Bij een voornemen tot beëindiging van de uithuisplaatsing stelt de gecertificeerde instelling de raad direct na het nemen van de kernbeslissing tot terugplaatsing. Als het gaat om een beslissing om geen verlenging van de machtiging uithuisplaatsing te vragen, meldt de gecertificeerde instelling dit bij voorkeur 10 weken voor het verstrijken van de machtiging uithuisplaatsing.
5. De gecertificeerde instelling wacht met het feitelijk terugplaatsen van het kind tot de raad schriftelijk heeft laten weten akkoord te gaan met niet verlenging of – als de raad een onderzoek instelt en een verzoek indient bij de rechter om de maatregel te verlengen – tot de kinderrechter een uitspraak heeft gedaan.
6. De raad bericht uiterlijk een week na ontvangst van de mededeling, schriftelijk aan de gecertificeerde instelling of er al dan niet een onderzoek wordt ingesteld.
7. Als er een onderzoek wordt ingesteld, wordt dit in beginsel binnen drie weken afgerond.
8. Indien de plaatsing feitelijk eindigt zonder voorafgaand besluit ('crisisituaties') stelt de gecertificeerde instelling de raad hiervan zo snel mogelijk in kennis, uiterlijk binnen twee weken na de beëindiging van de plaatsing.
9. Hangende de toetsing door de raad, draagt de gecertificeerde instelling zorg voor de verlenging van de ondertoezichtstelling en/of machtiging uithuisplaatsing.

10. De gecertificeerde instelling stuurt de raad documenten waaruit duidelijk wordt hoe de veiligheidstoets heeft plaatsgevonden, welke afwegingen en beoordelingen zijn gemaakt ten aanzien van de gekozen oplossingen voor de eerder geconstateerde onveiligheid. In ieder geval ontvangt de raad de ingevulde Deltaveiligheidslijst of een ander ingevuld risicotaxatieformulier. Daarnaast stuurt de gecertificeerde instelling bij een voorgenomen thuisplaatsing het laatste plan van aanpak naar de raad en bij een beëindiging van de ondertoezichtstelling de evaluatie van de rapportage (afsluitrapportage). Indien aanwezig stuurt de gecertificeerde instelling overige nuttige informatie betreffende het verloop van de hulp mee zoals het indicatiebesluit, rapportage van de jeugdhulpaanbieder, (recent) diagnostisch materiaal.
11. Is de melding compleet, dan bericht de raad aan de gecertificeerde instelling binnen een week of de raad akkoord gaat met het voorgenomen besluit.
12. Als de raad van mening is dat de aangeleverde informatie onvoldoende is, dan verzoekt de raad zo spoedig mogelijk, maar in ieder geval binnen een week de gecertificeerde instelling de aanvullende informatie aan te leveren. De gecertificeerde instelling reageert binnen een week door de alsnog compleet te maken. Als de gevraagde informatie achterwege blijft, start de raad zelf een onderzoek, uiterlijk binnen tien dagen na binnenkomst van de melding.
13. De raad voor de kindbescherming doet de toetsing in beginsel op de stukken af, tenzij de informatie aanwijzingen bevat dat er nog steeds gronden voor de ondertoezichtstelling of uithuisplaatsing zijn.
14. De raad verricht de toetsing aan de hand van een beoordelingsformulier. Hiermee wordt nagegaan of de benodigde stukken door de gecertificeerde instelling toegestuurd zijn en of deze voldoende inhoudelijke informatie bevat. De raad toetst alle mededelingen van de gecertificeerde instelling, ook de mededelingen die te laat zijn. In de toetsing bij de beëindiging van de ondertoezichtstelling wordt de afweging gemaakt of de gronden niet langer aanwezig zijn, de doelen zijn behaald de veiligheid van het kind gewaarborgd is en of in de noodzakelijke hulpverlening wordt voorzien. In de toetsing of terugplaatsing wordt getoetst of de veiligheid van het kind in brede zin gewaarborgd is en of de nog in te zetten hulpverlening naar verwachting deze veiligheid zal bevorderen en waarborgen.
15. De raad treedt in overleg met gecertificeerde instelling als de raad op basis van de beschikbare informatie van mening is dat er een verzoek aan de rechter tot verlenging van de ondertoezichtstelling en/of verzoek aan de rechter (tot verlenging van de duur van de) machtiging uithuisplaatsing moet worden overwogen. Wanneer het overleg niet tot overeenstemming leidt, stelt de raad een onderzoek in en legt de zaak, indien nodig, aan de kinderrechter voor.
16. De raad legt de weg vast in de beoordelingsformulieren en stuurt een kopie aan de gecertificeerde instelling. De raad geeft in de brief aan de gecertificeerde instelling gemotiveerd aan hoe de raad tot zijn instemming is gekomen of waarom tot een onderzoek werd besloten.

2. Verzoek om een gezagsbeëindigende maatregel vanuit een lopende ondertoezichtstelling met uithuisplaatsing

Waar gaat het om

Een ondertoezichtstelling kan niet verlengd worden wanneer de ouder niet in staat is om binnen een voor persoon en de ontwikkeling van de minderjarige verantwoorde termijn, de verzorging en opvoeding zelf ter hand te nemen. Dit speelt alleen wanneer er sprake is van een uithuisplaatsing.

De gecertificeerde instelling kan tijdens een ondertoezichtstelling met uithuisplaatsing aan de raad voor de kindbescherming vragen om een onderzoek naar een gezagsbeëindigende maatregel in te stellen.

De raad maakt over de samenwerking bij het verzoek tot raadsonderzoek afspraken met de gecertificeerde instellingen. De gemeente ziet erop toe dat de gecertificeerde instellingen zich aan hun wettelijke verplichtingen houden en de afspraken nakomen.

Relevante wetsartikelen

Burgerlijk wetboek

Art 266, lid 1 en 2:

1. De rechtbank kan het gezag van een ouder beëindigen indien:
  - a. een minderjarige zodanig opgroeit dat hij in zijn ontwikkeling ernstig wordt bedreigd, en de ouder niet de verantwoordelijkheid voor de verzorging en opvoeding, bedoeld in artikel 247, tweede lid, in staat is te dragen binnen een voor de persoon en de ontwikkeling van de minderjarige aanvaardbaar te achten termijn, of
  - b. de ouder het gezag misbruikt.
2. Het gezag van de ouder kan ook worden beëindigd indien het gezag is geschorst, mits aan het eerste lid is voldaan.'

Art 267, lid 1:

Beëindiging van het gezag kan worden uitgesproken op verzoek van de raad voor de kindbescherming of het openbaar ministerie. Tevens is degene die niet de ouder is en de minderjarige gedurende ten minste een jaar als behorende tot zijn gezin verzorgt en opvoedt bevoegd tot het doen van het verzoek indien de raad voor de kindbescherming niet tot een verzoek overgaat.

Wat afspreken tussen de raad voor de kindbescherming en de gecertificeerde instelling

17. De raad voor de kindbescherming maakt met de gecertificeerde instellingen afspraken over de onderbouwing van dit verzoek en over de afhandeling ervan door de raad. De gecertificeerde instellingen hebben de wettelijke plicht om het verzoek te onderbouwen. Doen zij dat niet, dan zal de raad of de rechter hen hier op aanspreken.

3. Het advies van de raad voor de kindbescherming bij een ondertoezichtstelling met uithuisplaatsing die 2 jaar heeft geduurd

Waar gaat het om

Bij de invoering van de herziene kindbeschermingswetgeving (voorzien per 1 januari 2015), krijgt de raad voor de kindbescherming als taak om een advies uit te brengen als de gecertificeerde instelling bij de rechter een verlenging van de ondertoezichtstelling met uithuisplaatsing vraagt en de uithuisplaatsing twee jaar of langer heeft geduurd (art 265j BW). De vraag die de raad in het advies beantwoordt, is (conform de MvT, pg 33 en verder) of de ondertoezichtstelling niet onnodig wordt verlengd.

In veel gevallen ligt dat namelijk niet voor de hand: na twee jaar uithuisplaatsing is het meestal in het belang van kinderen om permanent in het pleeggezin te blijven en daar ook duidelijkheid over te krijgen. Beëindiging van het gezag is dan meer in het belang van de betrokken kinderen. De raad kan daarnaast ook van oordeel zijn dat het kind naar de eigen ouders kan terugkeren, omdat de situatie bij hen sterk ten goede is veranderd en zij de noodzakelijke hulp aanvaarden.

De raad maakt over de samenwerking bij de uitvoering van deze toetsende taak afspraken met de gecertificeerde instellingen. De gemeente ziet erop toe dat de gecertificeerde instellingen zich aan hun wettelijke verplichtingen houden en de afspraken nakomen.

Relevante wetsartikelen

Burgerlijk Wetboek (per 1 januari 2015)

Art 265 j, lid 3: Indien een ondertoezichtstelling met uithuisplaatsing twee jaar of langer heeft geduurd, gaat het verzoek tot verlenging van de ondertoezichtstelling en uithuisplaatsing van de [gecertificeerde instelling] vergezeld van een advies van de raad voor de kindbescherming met betrekking tot de verlenging van die ondertoezichtstelling. De [gecertificeerde instelling] doet van het voornemen tot een voornoemd verzoek tijdig doch uiterlijk twee maanden voor het verstrijken van de ondertoezichtstelling mededeling aan de raad voor de kindbescherming.

Wat afspreken tussen de raad voor de kindbescherming en de gecertificeerde instelling

18. Bij een voornemen tot een verlenging van een ondertoezichtstelling met een machtiging uithuisplaatsing die twee jaar duurt, stuurt de gecertificeerde instelling 10 weken voor het verstrijken van de machtiging uithuisplaatsing alle relevante documenten naar de raad voor de kindbescherming: de evaluatie van het plan van aanpak, het nieuwe indicatiebesluit, het verzoekschrift en het plan van aanpak voor de komende periode.

In deze documenten staat de afweging waarom deze verlenging de meest geëigende maatregel is en de andere maatregelen niet.

19. Op grond van deze documenten brengt de raad voor de kindbescherming advies uit aan de kinderrechter.

20. Is de informatie van de gecertificeerde instelling niet compleet en kan de raad voor de kindbescherming daardoor niet adviseren, dan vraagt de raad aan de gecertificeerde instelling om aanvullende informatie. Als die informatie er binnen een week niet is, volgt overleg tussen de raad en de gecertificeerde instelling.

21. De raad rondt het advies binnen een week af.

22. Adviseert de raad voor de kindbescherming om in te stemmen met het verlengingsverzoek, dan stuurt de raad de gecertificeerde instelling een aan de kinderrechter gerichte, gemotiveerde adviesbrief.

De gecertificeerde instelling stuurt deze adviesbrief van de raad mee met het verlengingsverzoek. De raad stuurt een kopie van de adviesbrief aan de belanghebbenden. Eventuele reacties van deze belanghebbenden stuurt de raad zo snel mogelijk door aan de gecertificeerde instelling.

23. Adviseert de raad voor de kindbescherming om niet in te stemmen met het verlengingsverzoek, wordt belangrijke informatie gemist of bestaan er aarzelingen, dan volgt overleg tussen de raad en de gecertificeerde instelling.

Als de raad voor de kindbescherming en de gecertificeerde instellingen het in dat overleg eens worden, dan zijn er drie mogelijkheden:

- a. De raad adviseert alsnog positief over het verlengingsverzoek.
- b. De gecertificeerde instelling en de raad zijn het erover eens dat het kind terug kan naar de eigen ouders. Er zijn dan twee mogelijkheden. Ofwel de gecertificeerde instelling past het verzoekschrift aan. De instelling vraagt in dat geval ofwel alleen een verlenging van de ondertoezichtstelling (met eventueel een verlenging van de uithuisplaatsing voor korte duur, om de terugkeer naar het eigen gezin voor te bereiden). Ofwel de gecertificeerde instelling ziet af van een verzoekschrift. De ondertoezichtstelling verloopt dan om de door de rechter uitgesproken einddatum.
- c. De gecertificeerde instelling vraagt de raad om onderzoek naar een gezagsbeëindigende maatregel en de gecertificeerde instelling informeert hierover de ouders. De gecertificeerde instelling vraagt verlenging van de ondertoezichtstelling met uithuisplaatsing om de raad tijd te geven om een onderzoek te doen.

De raad stuurt de gecertificeerde instelling in alle gevallen een aan de kinderrechter gerichte gemotiveerde adviesbrief met een kopie aan de belanghebbenden. Desgewenst stuurt de gecertificeerde instelling een reactie op het raadsadvies mee naar de kinderrechter, de raad en belanghebbenden.

Als de raad voor de kindbescherming en de gecertificeerde instelling het in dat overleg niet eens worden, dan de raad een onderzoek naar de noodzaak van een kindbeschermingsmaatregel die past bij het perspectief van de minderjarige. De raad en de gecertificeerde instelling spreken af wie hierover de ouders informeert. De raad stuurt de gecertificeerde instelling een adviesbrief met daarin de motivatie voor het opstarten van een onderzoek en stuurt daarvan een kopie aan de belanghebbenden. De raad doet onderzoek en stuurt het adviesrapport en eventueel rekest naar kinderrechter, de gecertificeerde instellingen en belanghebbenden, uiterlijk één week voor de zittingsdatum.

24. De gecertificeerde instelling dient het verzoekschrift in, uiterlijk acht weken voor de datum waarop de lopende kindbeschermingsmaatregel van rechtswege eindigt. De gecertificeerde instelling voegt bij het verzoekschrift de adviesbrief van de raad voor de kindbescherming. Leidt het verschil van inzicht tussen de raad en de gecertificeerde instelling tot een raadsonderzoek, dan meldt de gecertificeerde instelling dat het advies van de raad (inclusief onderbouwing in de vorm van een raadsrapport) uiterlijk een week voor de zitting bij de kinderrechter binnen is.

4. De toetsing door de raad voor de kindbescherming bij (tijdelijke) voogdij

Waar gaat het om

Bij voogdijen staat het behartigen van de belangen het kind buiten de oorspronkelijke opvoedings-situaties centraal. Eén van die belangen is het bereiken van een stabiele alternatieve opvoedings-situatie. Bij voorkeur bij pleegouders die, waar dat verantwoord is, zelf met het gezag over het kind worden bekleed.

Uit onderzoek van de Inspectie Jeugdzorg uit 2003 bleek echter dat het belang van kinderen die onder voogdij staan onvoldoende is gewaarborgd. Het ontbrak aan een transparante en planmatige uitvoering van de voogdij. In een reactie op het inspectieonderzoek stelde de minister van Justitie dat de activiteiten van voogdijinstelling erop gericht moeten zijn om pedagogisch en juridisch gezag met elkaar verbinden bij een natuurlijk persoon en dat gestreefd moet worden naar een pleeggezinplaatsing. Waar plaatsing niet mogelijk is, is het taak om een sociaal netwerk te creëren.

Om die transparantie en planmatige uitvoering beter te kunnen waarborgen, krijgt de raad voor de kindbescherming bij de invoering van de herziene kindbeschermingswetgeving (voorzien per 1 januari 2015) een toetsende taak bij (tijdelijke) voogdijen. Die taak is vergelijkbaar met de toetsende taak bij het niet verlengen van de ondertoezichtstelling. Het gaat niet om algemeen kwaliteitstoezicht of toezicht op naleving van de wet; dat doet Inspectie Jeugdzorg. Het gaat om te beoordelen of de belangen van de minderjarigen voldoende behartigd worden. Het gaat zowel om tijdelijke voogdij als om reguliere voogdij waar de gecertificeerde instelling of het NIDOS uitvoerder van is.

De raad maakt over de samenwerking bij de uitvoering van deze taak afspraken met de gecertificeerde instellingen en de gemeente ziet erop toe dat de gecertificeerde instellingen zich aan hun wettelijke verplichtingen houden en de afspraken nakomen.

Relevante wetsartikelen

Burgerlijk Wetboek (per 1 januari 2015)

Art 305, lid 1-2:

1. De [gecertificeerde instelling], zendt jaarlijks aan de raad voor de kindbescherming een afschrift van het plan, bedoeld in [de Jeugdwet], dat tevens de gegevens bevat over het verloop van de voogdij.
2. Geschillen tussen de [gecertificeerde instelling] en de raad voor de kindbescherming die de uitoefening van de voogdij door de [gecertificeerde instelling] betreffen, kunnen op verzoek van een van beide aan de kinderrechter worden voorgelegd. De kinderrechter neemt een zodanige beslissing als hem in het belang van de minderjarige wenselijk voorkomt. Hij beproeft alvorens te beslissen een vergelijk tussen de betrokkenen.

Wat afspreken tussen de gemeente en de raad voor de kindbescherming

25. De gecertificeerde instelling of het NIDOS stuurt (conform art 40 Uitvoeringswet op de JZ, per 1 januari 2015: JW) jaarlijks een afschrift van het evaluatieplan aan de raad voor de kindbescherming

26. De raad voor de kindbescherming doet de toetsing in beginsel af op de schriftelijke stukken die de gecertificeerde instelling of het NIDOS aan de raad toestuurt

27. De raad voor de kindbescherming toetst het evaluatieplan. De raad dient (conform de herziene kindbeschermingswetgeving, MvT pg 37 en verder) te beoordelen of de belangen van de minderjarigen voldoende worden behartigd, of de minderjarige de nodige zorg ontvangt en of de punten uit wet- en regelgeving worden uitgevoerd.

Het gaat concreet om:

De mate waarin de gecertificeerde instelling of het NIDOS zich op de hoogte houdt van de ontwikkeling van de minderjarige, de aan hem bestede zorg en zijn vermogen.

De mate waarin de gecertificeerde instelling of het NIDOS contact tussen de minderjarige en diens oorspronkelijk milieu bevordert.

De mate waarin de gecertificeerde instelling of het NIDOS bevordert dat de minderjarige persoonlijk contact heeft met een persoon buiten de instelling.

De mate waarin de gecertificeerde instelling of het NIDOS rekening houdt met overgang van gezag naar de ouders of pleegouders.

28. Als de informatie niet compleet is, vraagt raad voor de kindbescherming aan de gecertificeerde instelling of het NIDOS om zo spoedig mogelijk, maar uiterlijk binnen 2 weken met aanvullende informatie te komen.

29. Als de raad voor de kindbescherming na toetsing van mening is dat de belangen van de minderjarige voldoende gewaarborgd zijn, stuurt de raad binnen twee weken na ontvangst van het evaluatieplan of na completering van de informatie een gemotiveerde brief aan de gecertificeerde instelling of het NIDOS met een afschrift aan de belanghebbenden.

30. Als de raad voor de kindbescherming vragen heeft of twijfelt of de belangen van de minderjarige voldoende gewaarborgd zijn, vraagt de raad de gecertificeerde instelling of het NIDOS om nadere uitleg.

31. Als na uitleg van de gecertificeerde instelling of het NIDOS de raad vindt dat de belangen van de minderjarige voldoende gewaarborgd zijn, dan laat de raad dit schriftelijk aan de instelling weten.

32. Is de raad voor de kindbescherming ook na overleg met de gecertificeerde instelling of het NIDOS van mening dat de belangen minderjarige onvoldoende gewaarborgd zijn, of als daarover nog steeds twijfels bestaan, dan start de raad een raadsonderzoek en benadert hiervoor de belanghebbenden. Het raadsonderzoek wordt indien mogelijk binnen 3 weken maar uiterlijk binnen 2 maanden afgerond.

33. Is de raad voor de kindbescherming na dit raadsonderzoek van mening dat de belangen van de minderjarige voldoende behartigd worden, dan laat de raad dit schriftelijk weten aan de gecertificeerde instelling of het NIDOS. De belanghebbenden ontvangen een kopie van deze brief.

34. Als de raad voor de kindbescherming na dit raadsonderzoek van mening blijft dat de belangen van de minderjarige onvoldoende behartigd worden, dan legt de raad of de gecertificeerde instelling of het NIDOS de zaak gemotiveerd voor aan kinderrechter.

Bijlage 2

Landelijk kader voor afspraken tussen de raad voor de kindbescherming en de gecertificeerde instellingen voor jeugdreclassering

De wetgeving rond de inzet van jeugdreclassering stelt eisen aan de samenwerking tussen de raad voor de kindbescherming en de gecertificeerde instellingen. Daarnaast kan de gemeente nadere voorwaarden stellen over de samenwerking met de raad, bij het contracteren van gecertificeerde instellingen.

De afspraken die in dit Landelijk kader zijn opgenomen, zijn tot stand gekomen in overleg tussen de raad voor de kindbescherming, Jeugdzorg Nederland, NIDOS.

Waar gaat het om

De raad voor de kindbescherming en de gecertificeerde instellingen voor jeugdreclassering werken op verschillende momenten nauw samen. Voor een deel komt die samenwerking voort uit wettelijke verplichtingen (vastgelegd in de Jeugdwet en andere wetten).

De raad en de gecertificeerde instellingen maken onder regie van de gemeente afspraken over hun manier van samenwerking.⁴⁰ Die afspraken moeten voldoen aan de wettelijke eisen en de aanvullende eisen van de gemeente. De gemeente ziet er, als opdrachtgever van de gecertificeerde instellingen, op toe dat die instellingen zich aan de afspraken houden.

In uitzonderlijke gevallen kan de raad voor de kindbescherming – na overleg met de gemeente – gebruik maken van zijn aanwijzingsbevoegdheid ten aanzien van de gecertificeerde instelling voor jeugdreclassering.

Relevante wet- en regelgeving

Besluit van 16 december 2004, houdende regels ter uitvoering van de Wet op de jeugdzorg (Uitvoeringsbesluit Wet op de jeugdzorg), paragraaf 7. Het uitvoeren van de jeugdreclassering (art 46-49).

Wat regelen tussen de raad voor de kindbescherming en de gecertificeerde instelling voor jeugdreclassering

Wettelijke verplichtingen

1. De gecertificeerde instelling levert op verzoek van de raad informatie aan de raad ter voorbereiding van het afstemmingsoverleg ZSM.
2. De raad en de gecertificeerde instelling hebben soms gelijktijdige bemoeienis met jongeren. De raad informeert de gecertificeerde instelling direct en stemt af wanneer er sprake is van een nieuw Proces Verbaal Minderjarigen (PVM) ten aanzien van een jongere die begeleid wordt door een gecertificeerde instelling (zowel jeugdreclassering als jeugdbescherming).
3. De raad en de gecertificeerde instelling maken afspraken over de wijze waarop en de termijnen waarbinnen uitwisseling van informatie plaatsvindt tijdens het strafonderzoek door de raad en voor de zitting (wijze van preadvisering, uitvoering en rapportage toezicht en begeleiding, uitvoering en rapportage van haalbaarheidsonderzoeken).
4. raad stuurt afschrift van het strafadvies naar de gecertificeerde instelling, indien deze is betrokken bij de totstandkoming hiervan en/of het strafadvies inhoudt dat zij de uitvoering van de maatregel hulp en steun of de gedragsmaatregel dienen op te pakken.
5. De raad en de gecertificeerde instelling maken samenwerkingsafspraken in het kader van de wettelijke toezichhoudende taak van de raad op de gecertificeerde instelling voor jeugdreclassering. Bijvoorbeeld over de termijnen waarbinnen (en de manier waarop) de plannen van aanpak, de reguliere verantwoordingsrapportages en de wijzigings- en verlengingsverzoeken in het kader van de gedragsmaatregel aan de raad worden toegezonden.

⁴⁰ Dit is afhankelijk van het normenkader voor de certificering: de gemeente en de raad hoeven geen afspraken te maken die al in dat normenkader vastliggen.

Mogelijke aanvullende eisen aan de gecertificeerde instellingen voor jeugdreclassering⁴¹

1. De gecertificeerde instelling is, net als de raad, aanwezig bij het overleg over jongeren in het Veiligheidshuis.
2. De gecertificeerde instelling is aanwezig bij het JCO+ als er TUL-zaken⁴² worden besproken over jongeren die zij als cliënt hebben.
3. De raad en de gecertificeerde instelling maken afspraken over de wijze waarop zij gebruikmaken van het Landelijk Instrumentarium Jeugdstrafrechtketen.
4. De raad en de gecertificeerde instelling maken afspraken over de wijze waarop de organisaties ter zitting vertegenwoordigd zijn.
5. De raad en de gecertificeerde instelling maken afspraken over de wijze waarop vanuit de uitvoering van een opgelegde jeugdreclasseringsmaatregel een verzoek tot raadsonderzoek naar de noodzaak van een kinderschermingsmaatregel aan de raad gericht kan worden, conform de afspraken in beschermingszaken (zie het vorige hoofdstuk van deze handreiking). De raad en de gecertificeerde instelling maken afspraken over de wijze waarop de raad betrokken en geïnformeerd wordt indien een zaak wordt overgedragen aan, of wordt overgenomen van een andere gecertificeerde instelling.
6. De gemeente stelt aan de gecertificeerde instelling als eis, dat bij de uitvoering van de jeugdreclasseringsmaatregel wordt aangesloten bij de jeugdhulp zoals die in het gemeentelijke domein georganiseerd is.

⁴¹ De genoemde eisen zijn conform de huidige samenwerkingsafspraken in de jeugdstrafrechtketen.

⁴² De afkorting TUL staat voor 'ten uitvoer legging'. Het gaat om het ten uitvoer leggen van een voorwaardelijke straf, omdat de jongere zich niet heeft gehouden aan de voorwaarden.

Bijlage 3

Model Verzoek tot raadsonderzoek

In het verzoek tot raadsonderzoek wordt onderscheid gemaakt tussen informatie die nodig is om een raadsonderzoek te kunnen starten ('need to know', in het model aangegeven met een *) en informatie die – indien aanwezig – goed is om door te geven ('nice to know'). Overigens blokkeert het ontbreken van noodzakelijke informatie het verzoek niet: afhankelijk van de situatie kan de raad ook op basis van summiere informatie een raads-onderzoek starten.

1. Feitelijke gegevens

1.1 Gegevens van de verzoeker*

Datum indiening verzoek tot onderzoek:
Organisatie melder:
Naam verzoeker:
Telefoonnummer:
Relatie melder tot gezin:
Om welke kinderen het gaat:
Email verzoeker:

1.2 Gegevens van het kind

Achternaam:
Voornamen:
Geslacht:
Geboortedatum:
Geboorteplaats:
Burgerservicenummer:
Nationaliteit:
Verblijfsstatus:
Telefoon kind (indien bekend):
E-mail kind (indien bekend):
Leefsituatie:
Verblijfadres kind volgens GBA (straat, postcode, woonplaats):
Feitelijke verblijfplaats van het kind (indien anders dan GBA), adres, postcode, woonplaats:
Telefoon van degene bij wie het kind feitelijk woont:
School of dagbesteding (naam en contactgegevens):

1.3 Gezag over het kind

Gegevens van degene(n) met gezag over het kind

Achternaam:
Voornamen:
Relatie tot het kind:
Woonadres (straat, postcode, woonplaats, land)
Telefoon:
Email (indien bekend)

Achternaam:
Voornamen:
Relatie tot het kind:
Woonadres (straat, postcode, woonplaats, land)
Telefoon:
Email (indien bekend)

Ouders (indien anders)

Vader
Achternaam:
Voornamen:
Woonadres (straat, postcode, woonplaats, land)
Telefoon:
Email (indien bekend)

Moeder
Achternaam:
Voornamen:
Woonadres (straat, postcode, woonplaats, land)
Telefoon:
Email (indien bekend)

2. Redenen voor het verzoek tot raadsonderzoek*

Geef aan wat de reden is voor het verzoek tot raadsonderzoek. Uit het verzoek moet in ieder geval uit feiten en omstandigheden concreet blijken waaruit de vermoedelijke bedreiging van de ontwikkeling van de minderjarige bestaat en welke veiligheidsrisico's dit met zich meebrengt. En welke hulpverlening volgens de verzoeker is aangewezen waarom deze hulpverlening niet op vrijwillige basis mogelijk is of ontoereikend is om deze bedreiging af te wenden.

2.1 Beknopte gezinsbeschrijving

Huidige gezins- en woonsituatie:
Omgangsregeling:
Beknopte beschrijving gezinsgeschiedenis (tijdlijn):
Overige in het gezin wonende kinderen
Andere gezinsleden in het gezin

2.2 Wat is er nu aan de hand?

Huidige situatie:
Actuele zorgpunten (bron):
Actuele sterke punten (bron):
Wat is de grootste zorg over dit kind als er niets verandert?
Uitkomsten risicotaxatie:
Welk instrument is gebruikt voor de risicotaxatie:
Uitkomsten risicotaxatie:
Welk instrument is gebruikt voor de risicotaxatie:
Wat is de grootste zorg over dit kind als er niets verandert?

2.3 Beschikbare informatie

Ontwikkeling kind

Zorgpunten

1. Volgens jeugdige/ouder(s)
2. Volgens bron
3. Volgens melder

Wat gaat er goed

- Volgens jeugdige/ouder(s)
- Volgens bron
- Volgens melder

Opvoedingsomgeving/context

Zorgpunten

- Volgens jeugdige/ouder(s)
- Volgens bron
- Volgens melder

Wat gaat er goed

- Volgens jeugdige/ouder(s)
- Volgens bron
- Volgens melder

Andere informatie over de ontwikkeling van het kind.

Is er andere informatie over de ontwikkeling van het kind, die bij de bovenstaande aandachtspunten niet aan de orde is gekomen?

2.4 Netwerk en hulpaanbod

Netwerk

Is het netwerk van het gezin actief betrokken?

- Zo ja, om wie gaat het en wat is hun inbreng?
- Zo nee, waarom niet?

Hulpaanbod

Is er eerdere hulpverlening door anderen dan de melder aan jeugdige en gezin verleend?

Zo ja, geef chronologisch overzicht en door wie hulp is verleend dan wel onderzoek is gedaan(tijdlijn).

- Naam personen netwerk/ instelling:
- Soort hulp:
- Periode:

Wat was het resultaat van deze hulp of dit onderzoek?

Waarom heeft dit niet het gewenste effect gehad?

Zijn er vanuit deze hulpverlening rapportages beschikbaar?

- Zo ja, graag meesturen.

Inzet van betrokkenen

Ervaren de betrokkenen deze gemelde zorgen zelf als een probleem en wat zien zij als oplossingen?

Waren zij gemotiveerd om hulp te aanvaarden?

Wordt de hulp voortgezet?

- Zo nee, wat is daar de reden van?
- Zo ja, waarom is deze hulp niet (meer) toereikend?

Gegevens uit diagnostisch onderzoek

Zijn er gegevens beschikbaar uit intelligentie-, psychodiagnostisch-, of psychiatrisch onderzoek (niet ouder dan twee jaar)?

- Zo ja, graag meesturen

Andere informatie over hulp

Is er andere informatie over de hulp door professionals of netwerk, die bij de bovenstaande aandachtspunten niet aan de orde is gekomen?

3. Bespreking van het verzoek met betrokkenen

Wie zijn geïnformeerd over het verzoek aan de raad om een onderzoek in te stellen, wanneer is dit gebeurd en op welke manier?

Betrokkene (ouder, jeugdige, pleegouder etc.)	Manier waarop (schriftelijk, telefonisch, mondeling, mail)	Datum	Reactie	Indien van toepassing: waarom is deze persoon niet geïnformeerd?
Moeder				
Vader				
Kind				

Wat was de reactie van de betrokken kinderen en hun ouders?

Vader

Gesproken op (datum)

Zijn reactie:

Moeder

Gesproken op (datum):

Haar reactie:

Kind of jongere

Gesproken op (datum)

Diens reactie:

4. Belangrijke contactpersonen

Zijn er belangrijke contactpersonen?

- Zo ja, om wie gaat het?
- Is deze persoon bekend met het verzoek tot raadsonderzoek?
- Is deze persoon akkoord met het gebruik van zijn of haar informatie?
- Telefoonnummer van contactpersoon
- E-mailadres van contactpersoon

5. Urgentie

Is het verzoek spoedeisend

- Zo ja, waaruit blijkt dat?
- Zo ja, is er per direct hulp nodig? Welke?

6. Tolk en taal

Is een tolk noodzakelijk

- Zo ja, in welke taal?

7. Ondertekening

Naam:

Functie:

Datum:

Bijlagen

Overzicht toegevoegde bijlagen

Bijlage 4

Model Veiligheidsplan⁴³

Twee varianten:

- Hulpverlening is aanwezig in het gezin >>- variant
- Er is geen hulpverlening aanwezig in het gezin >>+ variant

Veiligheidsplan

Kitnummer	
Datum verzoek tot raadsonderzoek	
Naam raadsonderzoeker	
Naam gezin	
Adres gezin	
Telefoonnummer gezin	

Kinderen:

Naam	Geboortedatum

Kernproblematiek waarop het veiligheidsplan gebaseerd is.

Risicofactoren	Beschermende factoren

Wat is het ergste dat zou kunnen gebeuren als er niets verandert?

Hoe veilig is het kind? Aangeven op schaal van 0 (zeer onveilig) – 10 (veilig).

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

Is er sprake van (vermoedens van) fysieke kindermishandeling?

Nee
 Ja
indien ja, welke vertrouwensarts is geconsulteerd⁴⁴:

⁴³ Met dank aan de raadsregio Overijssel.

⁴⁴ In het overleg tussen de raad en BJZO op 19 april 2012 is afgesproken dat een vertrouwensarts standaard wordt ingeschakeld als er sprake is van zorgsignalen die duiden op fysieke kindermishandeling.

Afspraken om de veiligheid te borgen:

Wat moet er per direct gebeuren om de veiligheid van de kinderen te waarborgen? Daarbij gebruik makend van hulpverlening en netwerk?

--

Hoe is de controle op de veiligheid van de kinderen geregeld?

--

- variant

Welke hulpverlening is betrokken?

Naam/Instantie	Telefoonnummer	Frequentie van contact

+ variant

Op welke manier wordt er contact onderhouden met het gezin en de kinderen?

--

Naam	Telefoonnummer	Frequentie van contact

Raad voor de Kinderbescherming
Ministerie van Veiligheid en Justitie

Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Vereniging van
Nederlandse Gemeenten

Uitgave

Vereniging Nederlandse Gemeenten en de Raad voor de Kinderbescherming,
in opdracht van het Transitiebureau Jeugd.

Den Haag, december 2013